

Sh.M.Sh.M

Shoqata e Mjekëve Shqiptarë në Maqedoni
Association of Albanian Medical Doctors in Macedonia

PËRMBLEDHJE E ABSTRAKTEVE

XXVII

TAKIM PROFESIONAL MJEKËSOR

28 - 30 Tetor, 2022
Hotel "Drim" - Strugë

**TAKIM PROFESIONAL
MJEKËSOR
XXVII**

**PËRMBLEDHJE
E ABSTRAKTEVE**

**Sh.M.Sh.M.
28 - 30 Tetor, 2022
Hotel "Drim" - Strugë**

TAKIM PROFESIONAL MJEKËSOR XXVII

ORGANIZATOR / ORGANIZERS

Shoqata e Mjekëve Shqiptarë të Maqedonisë
Association of Albanian Medical Doctors in Macedonia
ISSN 1409-6366 UDC 61

Këshilli i Nderit / Honorary Council

Prof. Dr. Sci. Ferid Murati, nobelist, SHBA

Prof. Dr. Shpëtim Telegrafi, New York, SHBA

Prof. Dr. Rifat Latifi, Westchester, New York, SHBA

Dr.sc. Bekim Ismaili, Zv. kryetar i Odës së Mjekëve të R. Maqedonisë së Veriut

Prof. Dr. Nevzat Elezi, Dekan i Fakultetit të Shkencave Mjekësore, Tetovë

Dr. Spec. Visar Muça, Kryetar i kuvendit të Odës së Mjekëve të R. Maqedonisë së Veriut

Këshilli Organizativ / Organizing Council

Prof. Dr. Nevzat Elezi, Kryetar / President

Prim. Dr. med. Shenasi Jusufi, Zv/kryetar / Deputy Chairman

Dr.sc. Bekim Ismaili, Sekretar Gjeneral / Secretary General

Dr. Spec. Alsada Vejseli-Abazi, Kryetare e Kuvendit / President of Assembly

Dr. Spec. Lulzime Bajrami, Zv/Kryetare e Kuvendit / Vice-President of Assembly

Anëtarët / Members

Dr. Spec. Edmond Veseli, Strugë

Dr. Spec. Jusuf Jakupi, Gostivar

Dr. Spec. Baki Alili, Dibër

Dr. Sc. Irfan Ameti, Shkup

Dr. Spec. Çlirim Limani, Kërçovë

Dr. Spec. Gazmend Elezi, Kumanovë

Dr. Rihan Saiti, Tetovë

Dr. Murat Murati, Resnjë

Redaktor profesional

Prof. Dr. Nevzat Elezi, Kryetar/President, Tetovë

Këshilli Shkencor / Scientific Council

Prof. Dr. Nevzat Elezi, Kryetar / President, Maqedoni

Prof. Dr. Sadi Bexheti, Tetovë

Prof. Dr. Omer Xhemaili, Zvicër

Prof. Dr. Florin Ramadani, Austri

Prof. Dr. Lutfi Zylbehari, Tetovë

Prof. Dr. Atilla Rexhepi, Tetovë

Prof. Dr. Nasir Behxheti, Tetovë

Prof. Dr. Kastriot Haxhirexha, Tetovë

Doc. Dr. Husni Ismaili, Tetovë

Prof. Dr. Florin Besimi, Tetovë

Prof. Dr. Enver Roshi, Tiranë, Shqipëri

Prof. Dr. Rifat Latifi, Westchester, New York, SHBA

Prof. Dr. Ramush Bejiqi, Prishtinë, Kosovë

Prof. Dr. Yovcho Yovchev, Stara Zagora, Bullgari

Prim. Dr. Gani Karamanaga, Ulqin, Mali Zi

Prof. Dr. Nexhbedin Kahrmani, Tetovë

Prof. Dr. Fatmir Ferati, Tetovë

Prof. Dr. Rexhep Selmani, Shkup

Doc. Dr. Ilir Hasani, Shkup

Doc. Dr. Ilber Besimi, Tetovë

Dr. Sc. Ilir Ismaili, Shkup

Doc. Dr. Skender Saidi, Shkup

Doc. Dr. Nadir Ajruli, Tetovë

Prof. Dr. Nexhat Asani, Tetovë

Dr. Sefjan Bellçishta- Ferati

Doc. Dr. Valon Asani, Tetovë

Prof. Dr. Florim Selimi, Tetovë

Prof. Dr. Asim Izairi, Gostivarë

Prof. Dr. Sani Bajrami, Tetovë

Prim. Dr. med. Shenasi Jusufi, Kumanovë

Shtypi: Profi Print-Shkup

Tirazhi: 550

PËRMBAJTJA

1. HIV-AIDS NË R.E MAQEDONISË NGA VITI 2019-2021

Luljeta Imeri, Marija Goçevska, Zlatko Arsenievski, Erjona Shaqiri,
Naim Islami, Blerta Mehmeti, Marije Gjetaj Jakovski, Jeton Shaqiri.....1

2. MINIMAL INVASIVE STRABISMUS SURGERY

B. Tateshi.....2

3. RETINOPATHY OF PREMATURITY IN PREMATURE INFANTS GESTATIONAL AGE MORE THAN 30 WEEKS AND BIRTH WEIGHT OVER 1500 GRAMS - 10 YEAR RESULTS

S. Gjorgjevska, B. Tateshi.....2

4. PERIKARDITI AKUT SI FORMË ATIPIKE E COVID19

Sefian Ferati – Belçishta, Fatmir Ferati, Anila Belçishta, Ardian Ferati.....3

5. LONG COVID DIABETES – TERM I RI APO GJENDJE TRANZITORE?

I. Ahmeti, A. Murati, Y. Zendeli.....4

6. PTSD RELATED WITH GENETIC ASPECT

Shpend Haxhibeqiri, Blerina Hoxha, Valdete Haxhibeqiri.....5

7. NDIKIMIM I BLOKT TE DEGES SE MAJTE (LBBB) NE FUNKSIONI E VENTRIKULIT (VM) DHE ATRIUMIT (AM) TE MAJTE

Fatmir Ferati, Mentor Karemani, Neset Uzairi, Ardian Ferati, Anida Ferati.....6

8. DETECTION OF SARS-COV-2 VIRUS WITH POLYMERASE CHAIN REACTION AT THE CENTER OF PUBLIC HEALTH, SKOPJE

Erjona Shaqiri, Besim Zeqiri, Marija Aleksovski, Naim Islami,
Blerta Mehmeti, Daniela Jovanova, Melek Osmani, Aneta T. Ristovska,
Luljeta Imeri, Rexhep Shaqiri.....7

9. REDUCING HARM OF ALCOHOL DEPENDENCE -ALCOHOL MANDA- TORY TREATMENT IN PSYCHIATRIC HOSPITAL “SKOPJE” -SKOPJE

Sevime S. Pasholli.....8

10. ANTIBIOTIC PRESCRIBING IN PATIENT WITH COVID- 19 IN A COVID-CENTER IN SKOPJE USING THE METHODOLOGY OF THE GLOBAL PPS FOR ANTIMICROBIAL USE AND RESISTANCE

Besim Zeqiri, Erjona Shaqiri, Ines Pauwels, Ann Versporten,
Herman Goossens, Rexhep Shaqiri.....9

11. ПРИКАЗ НА СЛУЧАЈ КОВИД-19: 74-ГОДИШЕН МАЖ СО ЕГЗАЦЕРБАЦИЈА НА ПОВЕЌЕ КОМОРБИДИТЕТИ ПОРАДИ КОВИД-19 УПРАВУВАН ОД МУЛТИДИСЦИПЛИНАРЕН ТИМ – ПРИКАЗ НА РЕЗУТАТИ И ИСХОДИ	
Александар Јанкоски , Хатеме Џафери, Џевџес Шакири, Марија Јакимова, Ирфан Исмаили.....	10
12. ПРИКАЗ НА СЛУЧАЈ : FOLLOW UP НА ПАЦИЕНТ СО ФИБРОТОРАКС И ПИЕЛОТОРАКС СО ХРОНИЧЕН АДХЕЗИВЕН ПЛЕУРИТ КАКО ПОСЛЕДИЦА НА АПСЦЕДИРАЧКА ПНЕУМОНИЈА	
Марија Јакимова , Хатеме Џафери, Џевџес Шакири, Александар Јанкоски, Ирфан Исмаили.....	11
13. ПРИКАЗ НА СЛУЧАЈ: ПОСТ-COVID19 КОМПЛИКАЦИИ КАЈ ПАЦИЕНТКА СО ТЕШКА КЛИНИЧКА СЛИКА НА COVID19	
Хатеме Џафери , Александар Јанкоски, Џевџес Шакири, Марија Јакимова, Ирфан Исмаили.....	12
14. MATURE CYSTIC TERATOMA IN POSTMENOPAUSAL WOMEN: A CASE REPORT	
Dimitar Georgiev , Bashkim Ismaili, Ana Kocevaska, Aleksandar Nakov.....	13
15. INFEKSIONET URINARE TEK FEMIJËT	
Visar Muca , Ferit Muca, Sherafedin Beba, Besa Shishko Aziri, Vjollca Beshiri, Drita Xhabiri, Zejnep Biljali.....	14
16. INFILTRACIONET PERIRADIKULARE-ILIOSAKRALE DHE KAUDALE	
Blerim Zeqiri , Destan Haliti, Sulejman Hodai.....	15
17. СУПЕРФИЦИЈАЛЕН АНГИОМИКСОМ КАЈ 3-ГОДИШНО ЖЕНСКО ДЕТЕ - ПРИКАЗ НА СЛУЧАЈ	
Розета Соколова , Радоје Симиќ, Лазар Тодоровиќ, Њомза Љумани Бакији, Ирфан Ахмети.....	16
18. RENDESIA E EKOGRAFISE ABDOMINALE NE PRAKTIKEN KLINIKE	
Vjollca Beshiri , Katerina Ristoska, Arjeta Xheladini–Ismaili, Zejnep Bilalli–Shuajibi, BesaShishko-Aziri.....	17
19. NDIKIMI I KONËZGJATJES SË SËMUNDJES DHE LLOJIT TË TERAPISË NË KUALITETIN E JETËS SË PACIENTËVE ME DIABET MELLITUS TIP 2	
B. Ismaili , N. Elezi, S. Janevska, R. Saiti.....	19
20. VAKSINA ANTI-COVID-19 – ARRITJE DHE PRITSHMËRI HISTORIKE	
Xheladin Çeka , Piro Paparisto, Ike Elezi, Vladimir Gurra, Dëshira Masufaj, Fanie Ciko, Alketa Mukavelati.....	20

21. HIGH LEVELS OF MALONEDIALDEHYDE AND CASPASE-3 AS MAJOR OXIDATIVE STRESS MARKERS IN INFERTILE MEN, CAN BE DIMINISHED WITH APPROPRIATE ORAL INTAKE OF COMBINED ANTIOXIDANT FORMULA: ONE BLIND PLACEBO CONTROLLED TRIAL Vegim Zhaku , Sheqibe Beadini, Vjosa Xhaferi, Maligona Rexhepi, Ardit Haliti, Drilon Miftari.....	21
22. CONGENITAL ANOMALIES OF THE CORONARY ARTERIES - A DIAGNOSTIC APPROACH Ramush Bejiqi , R. Retkoceri, A. Maloku, Aferdita Mustafa, R. Bejiqi, Sh. Dedinca, A. Batalli.....	22
23. ROLI I ECHOKARDIOGRAFISË NË ZBULIMIN DHE NDJEKJEN E PACIENTËVE ME KARDIOMIOPATI HIPERTROFIKE, DILATATIVE, ISKEMIKE, IDIOPATIKE, HIPERTENZIVE DHE TJERA Neset Uzairi , Vlora Ameti.....	23
24. FEATURES OF TYPE 1 DIABETES MELLITUS IN PEDIATRIC POPULATION IN ALBANIA Laurant Kollçaku , Agim Gjikipulli, Virtut Velmishi, Ermira Dervishi, Sonila Tomorri.....	24
25. EVALUATION OF D-DIMER VALUES AND SOME RISK FACTORS FOR HYPERCOAGULABILITY IN PREGNANCY Zoran Ilievski , Ana Kocevaska, Miki Filev, Dimitar Georgiev.....	25
26. СКРИНИНГ НА ДЕЦА ОД ЕДНА ДО ЧЕТИРИ ГОДИНИ ВО ДОУ ВО ОПШТИНА КАРПОШ ВО 2018, ЗА СКРИНИНГ НА ВИД А. Филева , А. Филева, М. Филев.....	26
27. МЕРЕЊЕ НА ГЛИКЕМИЈА КАЈ УЧЕНИЦИ ОД 1-4 ОДДЕЛЕНИЕ ЗАРАДИ ПРЕВЕНЦИЈА НА ДЕЦАТА ОД DIABETUS MELITUS ТИП 1 М. Филев , А. Филева, А. Коцевска, А. Филева.....	26
28. SHTATZËNAT ME PRE-EKLAMPSI DHE CILA ËSHTË KOHA MË E PËR-SHTATSHME E LINDJES A. Islami , B. Dika, M. Nexhipi, N. Asani, Q. Lusiani, M. Limani, L. Mena.....	27
29. INFEKSIONET KONATALE- MEMBRANAT E PLASURA PARA KOHE NJËRI NGA SHKAQET KRYESORE TË PARAQITJES SË TYRE L. Beqiri , A. Islami, D. Kapushevaska, M. Nexhipi, B. Dika, N. Asani, Q. Lusiani.....	27
30. SFIDA TË REJA TË ETIKËS MJEKËSORE- VËSHTRIM Zana Mustafa , Azis K. Pollozhani, Shaban Mehemti.....	28

31. ABERACIONET E LIPOPROTEIN LIPAZËS TE PACIENTËT ME DËSHTIM KRONIK TË VESHKAVE	
Lutfi Zylbeari, Gazmend Zylbeari, Zamira Bexheti, Art Zylbeari, Elita Masha.....	29
32. CREGULLIMET HEMATOPOETIKE POST COVID-19 TEK FËMIJTË	
Sani Bajrami, Albulena Aliji, Emira Ademi, Azra Aliu.....	30
33. INFEKSIONET E TRAKTIT URINAR (ITU)-MJEKIMI	
ART Zylbeari, Zamira Bexheti-Zylbeari, Gazmend Zylbeari, Elita Zylbeari-Masha.....	31
34. TRAJTIMI HIPERTENSIONIT ARTERIAL INTERDIALITIK TE PACIENTËT UREMIK TË TRAJTUAR ME HEMODIALIZË KRONIKE INTERMITENTE	
Elita Masha, Lutfi Zylbeari, Gazmend Zylbeari, Zamira Bexheti, Art Zylbeari.....	32
35. URGJENCA KIRURGIKALE NË REPARTIN E KIRURGISË NË SPITALIN KLINIK NË TETOVË	
Ilber Besimi, Bekim Ismaili, Nagip Rufati, Ilir Hasani, Florim Besimi.....	33
36. SAFE READING OF PAEDIATRIC ECG IN ACUTE ARRHYTHMIA PRESENTATION	
Orhan Uzun.....	34
37. TERAPIA GJENIKE – SHPRESË PËR ATROFINË SPINALE MUSKULARE	
Abdurrahim Gërguri, Naim Zeka, Leonora Zogaj, Haki Jashari, Lumnije Islamaj.....	34
38. RESISTANCE PROFILE OF ESBL E.COLI IN COMMUNITY - ACQUIRED URINARY TRACT INFECTIONS	
Blerta Mehmeti, Besim Zeqiri, Erjona Shaqiri, Daniela Jovanova, Marija Aleksovski, Naim Islami, Marko Kostovski, Ivana Miloshevska, Kaltrina Mehmedi Veseli.....	36

Të nderuar kolegë,

Në kohën e pandemisë COVID 19, duke u përballur me armikun e padukshëm, shpresojmë që të jeni të gjithë të shëndetshëm dhe të sigurt. Pandemia është një sfidë e madhe për të gjithë ne, nga aspekte të ndryshme. Por edhe në këtë periudhë edukimi dhe shkëmbimi njohurish është pjesë e rëndësishme e jetës sonë.

Në emër të komisionit organizativ të Shoqatës së Mjekëve Shqiptarë në Republikën e Maqedonisë, kemi kënaqësinë t'ju ftojme të merrni pjesë në **SIMPOZIUMIN "TAKIMET PROFESIONALE MJEKËSORE"** me temën kryesore **"MJEKËSIA POST COVID 19"**, i cili do të mbahet me 28-30 Tetor 2022 në Hotel Drim në Strugë.

Simpoziumi i kushtohet mjekëve të rinj, praktikantëve, studentëve, të mbështetur nga ekspertë nga Evropa, të cilët do të ndajnë përvojën dhe njohuritë e tyre mbi tema të ndryshme rreth metodave imazherike për patologjinë e përvojave të COVID. Natyrisht, do të jemi të kënaqur të kemi pjesëmarrësit tanë në Simpozium.

Kuadri klinik është një segment shumë i rëndësishëm për diagnostikimin në kohë, prognozën dhe vendimmarrjen për trajtimin dhe monitorimin e sëmundjeve të ndryshme, gjithashtu, përvoja juaj me pandeminë COVID-19, mund të jetë temë e leksionit tuaj, apo një prezantim rasti në Simpozium.

Prof. Dr. Nevzat Elezi

Kryetar i Shoqatës së Mjekëve Shqiptarë në Maqedoni

Dear colleagues,

In the time of the COVID 19 pandemic, facing the invisible enemy, we hope you are all healthy and safe. The pandemic is a big challenge for all of us, from different aspects. But even in this period, education and exchange of knowledge is an important part of our life.

On behalf of the organizing committee of the Association of Albanian Medical Doctors in Macedonia, we are pleased to invite you to participate in the **SYMPOSIUM “MEDICAL PROFESSIONAL MEETINGS”** with the main theme **“MEDICINE IN POST COVID 19”**, which will be held from 28-30 October 2022 at Hotel Drim in Struga.

The symposium is dedicated to young doctors, trainees, students, supported by experts from Europe, who will share their experience and knowledge on various topics about imaging methods for the pathology of COVID experiences. Of course, we will be delighted to have our participants at the Symposium.

The clinical framework is a very important segment for timely diagnosis, prognosis and decision-making for the treatment and monitoring of various diseases, also, your experience with the COVID-19 pandemic, can be the topic of your lecture, or a case presentation at the Symposium.

Prof. Dr. Nevzat Elezi

President of the Association of Albanian Medical Doctors in Macedonia

HIV-AIDS NË R.E MAQEDONISË NGA VITI 2019-2021

Luljeta Imeri, Marija Goçevska, Zlatko Arsenievski, Erjona Shaqiri, Naim Islami, Blerta Mehmeti, Marije Gjetaj Jakovski, Jeton Shaqiri

Qendra për Shëndet Publik –Shkup

Hyrje:

AIDS (sindroma e imunodeficiencës së fituar) paraqet një grup të simptomeve dhe infeksioneve , të cilat rezultojnë me dëmtime specifike në sistemin imunitar, të shkatuara nga Human imunodeficienten Virus (HIV)

HIV është zbuluar në gjakun periferik, spermë , sekrecione vaginale , qumështin e gjirit.Menyrat kryesore të transmetimit janë 3:1.Transmetimi seksual nëprmjete seksit rektal ,vaginal,dhe rrallë shumë nëpermjet kontaktit oral , 2.Transmetimi nga gjaku nepermjet transfuzioneve ,ose ekspozimit aksidental me shiringa , 3.Transmetimi perinatal nga nënat e infektuara tek fëmijët e tyre.

Sëmundja klinikut karakterizohet me : lodhje , plogështi , djerësitje profuze , sidomos gjatë natës , humbje në peshë për një kohë të shkurtër , temperaturë të lartë ,barkëqitje që zgjasin shumë ,rritje të gjëndrrave limfatike në disa regjione , kollë rezistente , Kaposhi sarkoma (jo në të gjitha rastet) dhe rrallë mund të paraqitet edhe Tuberkulozi.

Qëllimi:

Qëllimi i këtij punimi është përcjellja e rasteve të reja dhe analiza e HIV infeksionit dhe manifestimi i të sëmurëve më vonë me AIDS në R.e Maqedonisë Veriore, prej vitit 2019 deri në vitin 2021.

Materijali dhe metodat:

Është shfrytëzuar metoda deskriptive me pjesë të metodave statistikore.Të dhënat janë marrë nga Instituti për Shëndet publik për periudhën 2019-2021.

Rezultati:

Në periudhën prej vitit 2019-2021 në Institutin për Shëndet publik janë paraqitur 144 raste pozitive me Hiv-Aids , të gjithë të sëmurët janë nga qytete të ndryshme . Nga të dhënat tona është konstatuar, se nga 144 raste me Hiv-Aids 140 janë meshkuj dhe 4 femra .Dominojnë me tepër marëdhëneit homoseksuale me 115 raste , kurse heteroseksuale me 29 . Me Aids janë 22 persona, kurse me Hiv 122 . Prej këtyre kanë vdekur 17 (5 persona janë nga vitet e kaluara) kurse gjallë janë 132.

Përfundimi:

Duke u bazuar në të dhënat tona , konstatojmë se numri i të infektuarëve me HIV në R.e Maqedonisë Veriore është në rritje , por me një ritëm të ngadalsuar.Është për tu përmendur se rol të madh luan edhe terapia antiretrovirale dhe diagnostifikimi I herëshem I rasteve që u mundëson të sëmurëve, që të kenë një jetë më të gjatë dhe nje mirëqenie të mirë.Sigurisht edhe masat preventive luajnë një rol të madh, ku përveç përdorimit të masave mbrojtëse gjatë marrëdhënieve seksuale, ne mendojmë se do të ishte mjaftë me rëndësi edhe testimi I të gjithë grave shtatëzëna.

MINIMAL INVASIVE STRABISMUS SURGERY

B. Tateshi

University Clinic for Eye Diseases, Skopje, Macedonia

Objective:

To describe the principles and various techniques of Minimal Invasive Strabismus Surgery (MISS). This term was coined for a strabismus surgery technique that minimizes tissue disruption. Instead of accessing the muscles through a large opening, with this technique the main surgical steps will be performed through a small opening in the conjunctiva.

Materials and methods:

In this study, reports of the results of 32 consecutive operations with the MISS technique on the smooth muscles performed on 19 patients using only two small L-shaped openings were processed.

Results:

On the first postoperative day, in the primary position, redness was barely visible in 16 eyes (50%) and only moderate redness was visible in 6 eyes (19%). No serious complications were registered. Preoperative visual acuity and refraction remained unchanged at 6 months ($p > 0.1$).

Discussion:

This study shows that minimal invasive smooth muscle surgery is feasible and effective in achieving orthophoria. This paper proved that the MISS technique is superior in the postoperative period due to minimal conjunctival swelling and no corneal complications were observed.

RETINOPATHY OF PREMATURITY IN PREMATURE INFANTS GESTATIONAL AGE MORE THAN 30 WEEKS AND BIRTH WEIGHT OVER 1500 GRAMS - 10 YEAR RESULTS

S. Gjorgjevska, B. Tateshi

University Eye Clinic, Skopje, Macedonia

Objective:

To describe the principles and various techniques of Minimal Invasive Strabismus Surgery (MISS). This term was coined for a strabismus surgery technique that minimizes tissue disruption. Instead of accessing the muscles through a large opening, with this technique the main surgical steps will be performed through a small opening in the conjunctiva.

Materials and methods:

In this study, reports of the results of 32 consecutive operations with the MISS technique on the smooth muscles performed on 19 patients using only two small L-shaped openings were processed.

Results:

On the first postoperative day, in the primary position, redness was barely visible in 16 eyes (50%) and only moderate redness was visible in 6 eyes (19%). No serious complications were registered. Preoperative visual acuity and refraction remained unchanged at 6 months ($p > 0.1$).

Discussion:

This study shows that minimal invasive smooth muscle surgery is feasible and effective in achieving orthophoria. This paper proved that the MISS technique is superior in the postoperative period due to minimal conjunctival swelling and no corneal complications were observed.

PERIKARDITI AKUT SI FORMË ATIPIKE E COVID19

Sefian Ferati – Belçishta¹, Fatmir Ferati², Anila Belçishta³, Ardian Ferati⁴

¹OPSH Medians, Shkup

²OPSH Medartis, Tetovë

³Njësia e Ndhmës së Shpejtë – Shtëpia e Shëndetit Shkup

Covid19 si një nga sëmundjet e larta infektuese, gjatë periudhës të pandemisë etiketohet fillimisht si sëmundje që atakon sistemin respirator. SARS-CoV-2 si virus atakon të gjithë indet, me çka manifestohet edhe me forma atipike.

Perikarditi është ndezje e mbështjellësit të zemrës e shkaktuar në shumicën e rasteve nga infeksion virusal. Për të përmbyllur diagnozën, esenciale është bërja e ehokardiogramit të zemrës.

Ne prezentojmë rastin me COVID-19 që u manifestua vetëm me perikardit, pa inflamacion të sistemit respirator ose organeve tjera. Diagnoza u bazua në pasqyrën klinike, analizat laboratorike, EKG, EHO e zemrës.

Qëllimi

Qëllimi I punimit është diagnostifikimi i saktë dhe në kohë i perikarditit, bashkpunimi në mes mjekësisë primare, sekundare dhe terciare për diagnostifikim dhe trajtim në kohë.

Rezultatet dhe diskusioni

Pacientja në moshë 62 vjeçare, paraqitet te mjeku amë dhe përcillet deri te kardiologu me dhimbje në gjoks, përreth zemrës me përhapje në shpatull e shpinë, frymëmarrje të çrregulluar me mungesë ajri, ndjenjë e tahikardisë dhe bllokim i gjoksit.

Analizat laboratorike në favor të infeksionit virusal, CRP e lartë. CT të mushkërive e pastër. Test i shpejtë për Covid19 pozitiv.

Në raportin eho-sonografik perikardi me efuzion perikardial të madh dhe trashje të perikardit para murrit të përparëm 12mm dhe 6mm pas murrit të pasëm.

Terapija përkatëse është simptomatike me antiinflamator josteroid (p.sh. Ibuprofen), antikoagulant dhe antibiotik.

Përfundimi

Rasti i jonë vë në dukje një prezentim atipik të Covid19, që duhet të mbetet parasysht

gjatë kësaj periudhe dhe të diagnostifikohet dhe izolohet sa më herët, me çka limitohet dhe përhapja e infeksionit edhe në vatrat tjera në organizëm dhe përtej. I rëndësishëm është roli i mjekut amë si shtyllë lidhëse e të gjithë niveleve shëndetsore për trajtim sa më të shpejtë dhe efikas.

LONG COVID DIABETES – TERM I RI APO GJENDJE TRANZITORE?

I. Ahmeti, A. Murati, Y. Zendeli

University Clinic for Eye Diseases, Skopje, Macedonia

Hyrje. Edhe pse diabeti dhe crregullimet tjera metabolike janë raportuar gjatë fazës akute të COVID-19, kohët e fundit rritet incidenca e rasteve me diabet post COVID-19. Njerëzit që kanë qenë të infektuar me covid-19, kanë një rrezik më të lartë të zhvillimit të diabetit pas 30 ditë deri në një vit pasi janë shtruar në spital, ose pasi të kenë kaluar edhe një infeksion të lehtë me SARS-CoV-2, krahasuar me ata që nuk e kanë pasur kurrë këtë sëmundje. Simptomat dhe shenjat e të ashtuquajturit sindromi long Covid, ku përfshin lodhjen, mundimin, turbullimin e vetëdijes, depresionin dhe gulçimin duhet të na bëjë të mendojmë për mundësinë e identifikimit dhe diagnostikimit të diabetit post-covid.

Pacientët. Në periudhën njevjecare kanë qenë të regjistruar 20 raste të diabetit të diagnostikuar pas infeksionit kovid. Kriteri i diagnostikimit long covid ka qenë pacientët të kenë kaluar së paku 30 ditë pas infeksionit, të plotësojnë kriteret diagnostike për diabetin.

Rezultatet. Nga 20 pacientë të diagnostikuar, 15 janë trajtuar me një apo dy antidiabetik oral, te tre pacientë trajtimi është ndërprerë (diabet tranzitor post covid) ndërsa te dy pacientë për shkak të vlerave të larta të glicemisë (mbi 16 mmol/L) trajtimi është inicuar me insulin dhe pas 4 muajve vazhduar me antidiabetik oral.

Përfundimi: diabeti long covid është një term i ri në diabetologji ku incidenca e tij duhet të analizohet dhe regjistrohet.

PTSD RELATED WITH GENETIC ASPECT

Shpend Haxhibeqiri¹, Blerina Hoxha¹, Valdete Haxhibeqiri²

¹Institute of Kosovo Forensic Psychiatry, Hospital and University Clinical Service of Kosovo

² Institute of Medical Biochemistry, Hospital and University Clinical Service of Kosovo

Introduction

Lot of studies showed that heritability of post-traumatic stress disorder is similar to that of depression and other forms of mental illness.

Findings from different ancestral groups explained that the level of influence genetics has on the variability of PTSD risk in the population is between 5-20 %, even though some other studies found that approximately 30% of the variance in reported combat PTSD symptoms was accounted for by genetic factor. In addition findings from two twin studies suggest that genetic factors play a substantial role in vulnerability to developing PTSD.

The aim of this study is to determine the candidate genes as a risk factor related with development of combat PTSD in a sample of people exposed to war trauma in South Eastern Europe. In particular NPSR1 and GAD1 polymorphisms were investigated.

Methods

The group from 747 recruited individuals in SEE diagnosed with PTSD (ICD 10 classification), were interviewed voluntary selected in areas with severe war history (from 1998-june 1999). Total number of 719 participants (mean age 49.4 ± 7.9 ; 487 males) could be included in this study. Of those 218 participants (mean age 50.1 ± 6.7 ; 157 males) suffered from current PTSD, 151 participants had lifetime PTSD (mean age 49.5 ± 8.2 ; 98 males) and 350 healthy volunteers showed no diagnosable PTSD (mean age 48.8 ± 8.5 ; 232 males) symptoms. The probands were within the age group of 31-65.

Instruments used: Sociodemographic questionnaire, MINI, MINI, LSL, CAPS, CSRI, BSI and Folkman & Lazarus coping scale.

Results:

Results of this study provide some evidence that NPSR1 and GAD1 polymorphisms might play a role in the development and symptomatic expression of war-related PTSD.

To the best of our knowledge, this multicenter study was the first to assess the associations of the GAD1 rs3749034 and NPSR1 rs324981 polymorphisms with war-related PTSD and its accompanying psychological disturbances among the population of the Balkan war survivors.

Key words: PTSD, genetic, NPSR1 and GAD1 polymorphisms.

NDIKIMIM I BLOKT TE DEGES SE MAJTE (LBBB) NE FUNKSIONI E VENTRIKULIT(VM) DHE ATRIUMIT(AM) TE MAJTE

Fatmir Ferati¹, Mentor Karemani¹, Neset Uzairi¹, Ardian Ferati², Anida Ferati¹

¹Spitali Klinik I Tetovës .Reparti për sëmundje Interne

² Medartis Tetove

LBBB karakterizohet me disinkroni te VM, e cila shkakton zvoglim te performansave te saj.Por duke u bazuar ne fiziologjine e VM,eshte e njohure se nje nder parametrat te cila ndikojne ne performansat e VM ,eshte parambushja(preload), I cili eshte i nderlidhur me funksionin e atrium te majte(AM)

30% e volumit hudhes te VM(Stroke volume),mvaret nga funksioni I AM .Por ne raste te LBBB, kjo perqindje eshte me e theksuar, gje qe percakton rendesine e analizes se funksionit te AM dhe te VM, ne caktimin e statusit hemodinamik te pacientit me LBBB.

Bazuar ne keto te dhena, analizuam ndikimin e LBBB ne funksionin e VM dhe AM , duke filluar nga EF e VM dhe AM,volumit endsistolik te AM(SVLA), Volumi endiastolik I AM(DVLA),Volumi I hershem zbrazes I AM(EDAV), volumin e kontraksionit Atrial(ACV),si dhe raporti EDAV/ACV.Ne menyre integrale, u analizua dhe intervalet kohore te funksionimi te AM bashke me kohen e ekspansionit sistolik te AM(SET) dhe raportit e tij me RR intervalin.

Per se I perket VM ,u analizua EF I VM,Global longitudinal strain(GLS) I VM, Global circumferencial strain I VM(GCS) si dhe Systolic dysynchrony index(SDI) I VM.

Duke analizua keto te dhena,fitohet pasqyre me e qarte e ndikimit te LBBB ne funksionin global te VM dhe AM.Eshte e qarte se simptomatollogjia e cila paraqitet tek pacientet ma LBBB , nuk eshte vetem rezultat I ndikimt qe ka LBBB ne funksionin e VM por dhe ne funksionin e AM.

Fjelet Kyc: LBBB,Funksioni I vetrikulit te majte,funksioni I atriumit te majte.

DETECTION OF SARS-COV-2 VIRUS WITH POLYMERASE CHAIN REACTION AT THE CENTER OF PUBLIC HEALTH, SKOPJE

Erjona Shaqiri¹, Besim Zeqiri^{1,2}, Marija Aleksovski¹, Naim Islami¹, Blerta Mehmeti¹, Daniela Jovanova¹, Melek Osmani¹, Aneta T. Ristovska¹, Luljeta Imeri¹, Rexhep Shaqiri³

¹ Center of Public health, Skopje, Republic of North Macedonia

² University Clinic of Ear, Nose and Throat, Republic of North Macedonia

³ Military Medical Center, Skopje, Republic of North Macedonia

The Real Time PCR continues to be the most accurate method available for the detection of the COVID-19 virus. The aim of this paper is to give an overview of molecular diagnostic tests used for detecting SARS-CoV-2 virus, in the laboratory of molecular diagnostics at the Centre of Public Health, Skopje. Combined nose and throat samples of patients in the Skopje region were tested for the presence of RNA of SARS-COV 2. SARS- COV 2 RNA was detected using “Genefinder™ COVID-19 PLUS RealAmp Kit” targeting three regions RdRp gene, nucleocapside (N) and envelope (E) genes, “SARS-COV-2 Elite MGB kit” detecting two regions RdRp gene and ORF8 gene on the Elite in Genius instrument which is a full automated sample to results. The biggest number of samples were tested using “SARS –COV multiplex Real time PCR detection kit” validated for the DTLite PCR Real Time instrument, detecting two regions, E and N genes after primarily RNA extraction. RNA extraction was done automatically using viral DNA and RNA extraction kit plate in the abGenix system. During the period from May 2020 until now a total of 340092 samples were tested, out of which 45.7% were positive (N= 155512), 53.6 % negative (N=182.581) and 0.58 % as inconclusive (N= 1999). All the targets detected from the different kits are in compliance with WHO guidelines. Molecular detection of SARS-COV 2 allows monitoring the spread of virus which can help in controlling the pandemic. Additional tests are needed to detect the variations of the virus.

Keywords: SARS-COV2, Polymerase chain reaction, monitoring

REDUCING HARM OF ALCOHOL DEPENDENCE -ALCOHOL MANDATORY TREATMENT IN PSYCHIATRIC HOSPITAL “SKOPJE” -SKOPJE

Sevime S. Pasholli

Psychiatric Hospital Skopje

BACKGROUND: Chronic alcohol use in large amounts is associated with many health and social problems on one hand like alcohol poisoning, liver and brain damages, unintentional and intentional injures and on the other hand with increased family problems, broken relationships, sexual assaults, domestic violence, loss of productivity level etc. The concept of reducing harm of alcohol dependence in the state in 2014 resulted with obligatory treatment for perpetrators of domestic violence.

METHODS: In the period 2015-2019 in specialized department for treating alcohol abuse and dependence in Mental Hospital “Skopje”-Skopje, 62 inpatients had obligatory mandatory treatment. We analysed their personal files of medical treatment in the hospital, their behaviour during the stay and the discharge summary.

RESULTS: 75, 8 % were perpetrators of domestic violence and were charged with 3, 6 or 12 months obligatory treatment. Duration of 6 and 12 months were almost equally represented 23, 22 respectively. Only 2 of 62 were charged with three months treatment, 18 % were criminal offenders and 5 of them were charged with lifelong treatment in the hospital.

Clinical assessment: 85% of them had problems with alcohol (misuse or chronic abuse) while 14, 51% of them were with combined drug and alcohol dependence. Almost half of them were in the same time verbally and physically aggressive toward their victims (spouses and parent- mostly mother), while the others were only verbally aggressive. 41, 93 % of them had family history of alcoholism. 71 % of hospitalized perpetrators had negative attitude toward mandatory treatment. Unfortunately, only 9 of them or 14, 5% admitted their problems related to alcohol abuse and had positive attitude to hospitalisation, while 14,5 % were ambivalent to the forced treatment in the hospital. 75, 8% occasionally recidivated during the treatment. Hopefully, 24% were absolute abstentions during the treatment and were positively evaluated in their discharge summary.

Key words:

Alcoholism, social and health problems, mandatory treatment.

ANTIBIOTIC PRESCRIBING IN PATIENT WITH COVID- 19 IN A COVID-CENTER IN SKOPJE USING THE METHODOLOGY OF THE GLOBAL PPS FOR ANTIMICROBIAL USE AND RESISTANCE

Besim Zeqiri^{1,2}, Erjona Shaqiri¹, Ines Pauwels³, Ann Versporten³, Herman Goossens³, Rexhep Shaqiri⁴

¹ Center of Public Health, Skopje Republic of North Macedonia

² University Clinic of Ear, Nose and Throat, Republic of North Macedonia

³ Laboratory of Medical Microbiology, Vaccine and Infectious Diseases Institute, University of Antwerp - Antwerp (Belgium)

⁴ Military Medical Center, Skopje, republic of North Macedonia

The aim of the study is to analyze the antimicrobial prescriptions in COVID- 19 patients in a COVID Center in Skopje using the standardized surveillance method of the Global PPS for antimicrobial use and resistance.

Data were collected for all inpatients receiving an antimicrobial on the day of PPS and included details on antimicrobial agents, indications, and a set of quality indicators. A web –based application is used for data-entry, validation and reporting designed by the University of Antwerp(www.global-pps.com)

Antimicrobial use prevalence was calculated for wards admitting COVID-19 patients. Prescription-level analysis was done for the subset of patients receiving at least one antimicrobial with diagnostic code 'COVID-19. Data regarding to indwelling urinary catheter, peripheral vascular catheter, central vascular catheter, non-invasive ventilation, respirator endotracheal intubation, tubes and drains were taken as well. A total of 28 patients were treated in the surveyed Covid -Center. All patients received antimicrobials. 100% of antimicrobials were used empirically based on biomarker data (CRP). The most used antimicrobials were third-generation of cephalosporin. Global PPS provide an inexpensive method for surveillance of antimicrobial resistance and antimicrobial use in hospitals and to detect the targets where the improvement is needed. Collaboration with hospitals in order to increase the participation in the survey is essential in order to have more data which can help in taking decisions in local and national level.

Keywords. Antimicrobial prescriptions, COVID-19, point prevalence survey.

ПРИКАЗ НА СЛУЧАЈ КОВИД-19: 74-ГОДИШЕН МАЖ СО ЕГЗАЦЕРБАЦИЈА НА ПОВЕЌЕ КОМОРБИДИТЕТИ ПОРАДИ КОВИД-19 УПРАВУВАН ОД МУЛТИДИСЦИПЛИНАРЕН ТИМ – ПРИКАЗ НА РЕЗУТАТИ И ИСХОДИ

Александар Јанкоски¹, Хатеме Џафери¹, Џевџес Шакири¹,
Марија Јакимова², Ирфан Исмаили³

¹ Поликлиника од примарна здравствена заштита Емергенца, Скопје, РСМ

² Специјалистичка ординација по ортопедија Орто плус пед, Скопје, РСМ

³ Универзитетска Клиника за пулмологија и алергологија, Скопје, РСМ

Кога се третираат пациенти со коморбидитети кои се инфицирани со тежок акутен респираторен синдром како резултат на САРС-КоВ-2, од клучно значење е да се понуди мултидисциплинарен третман кој ги зема предвид сите здравствени состојби со кои е дијагностициран пациентот. Особено, лекарите треба да обрнат внимание на пртходната детална историја и самото искуството на пациентот, како и неговото познавање на хроничните болести кое е важен фатор во понатамошниот исход. Приказ на случај на 74-годишен маж заразен со САРС-КоВ-2 веќе боледувал од повеќе здравствени состојби, вклучително и ХОББ, хипертензија, Ст пост PCI stenting, вентрална хернија како и обезитас. Пациентот повремено примал хронична кортико терапија и имал хронична болка проследена со диспнеа како и симптоми од други системи проследени со малаксаност и замор. Пациентот хоспитализиран во болничка установа која обезбедува комплементарни медицински терапии. Приемот е индициран поради билатреална пнеумонија, егзацербација на ХОББ и хронична глобална респираторна инсуфициенција. Поради појава на акутна бубрежна инсуфициенција во тек на хоспитализација третиран и со хемодијализа Собравме клинички и податоци пријавени од пациентот за квалитетот на животот, физичките функции, чувството на болка, психолошката благосостојба и симптомите, земајќи го предвид степенот на хроничноста на состојбите, нивото на болка на пациентот и неговата хоспитализација. во изолационо одделение. Ги стабилизираваме клиничките параметри поврзани со главните основни здравствени состојби на пациентот (крвниот притисок, нивоата на болка и заситеноста со кислород). **ЗАКЛУЧОК** Индивидуално адаптираниот третман на пациенти со Ковид 19 кои имаат пртходни високоризични коморбидитети е клучен во крајниот исход за пациентот.

Клучни зборови: Ковид 19, ХОББ, хипертензија, компликации, респираторна инсуфициенција

ПРИКАЗ НА СЛУЧАЈ : FOLLOW UP НА ПАЦИЕНТ СО ФИБРОТОРАКС И ПИЕЛОТОРАКС СО ХРОНИЧЕН АДХЕЗИВЕН ПЛЕУРИТ КАКО ПОСЛЕДИЦА НА АПСЦЕДИРАЧКА ПНЕУМОНИЈА

Марија Јакимова², Хатеме Џафери¹, Џевџес Шакири¹,
Александар Јанкоски¹, Ирфан Исмаили³

¹ Поликлиника од примарна здравствена заштита Емергенца, Скопје, РСМ

² Специјалистичка ординација по ортопедија Орто плус пед, Скопје, РСМ

³ Универзитетска Клиника за пулмологија и алергологија, Скопје, РСМ

Фиброторакс е најтешката форма на плеврална фиброза, со екстензивна и густа фиброза на висцералната плевра што доведува до спојување на висцералната и париеталната плевра. Фиброторакс резултира со контрактура на зафатениот хемиторакс и намалена подвижност на белите дробови (т.е. заробување на белите дробови). Вообичаени причини за фиброторакс или дифузна плеврална фиброза вклучуваат организирани хеморагични изливи, туберкулозни изливи, пиоген емпием и бениген плеврит поврзан со азбест. Кога е билатерален, може да произведе рестриктивен дефект што доведува до респираторен компромис и повремено до респираторна инсуфициенција. Компликациите на примарниот белодробен апцес се најчесто поради некомплетно дијагностицирање, недоволно и несоодветно лекување или нетретирана основна причина за апцесот. Исход на оваа состојба зависи како од рана и соодветна терапија така и од индивидуалниот одговор на пациентот. Пациентот е следен во предидод од од 2016 при примарното дијагностицирање на апцедирачката пнеумонија која е третирана во болнички услови до 2022 .Повекекратно иследуван со ширкоа палета на дијагностичко терапевски процедури и третиран мултидисциплинарно. Тековно на хронична терапија со релативно стабилна клиничка слика. И покрај целокупата и широка палета на третмани појавата на компликации при овие состојби сеуште е со висок процент.

Клучни зборови: фиброторакс, пнеумонија, апцес, емпием, плеуритис

ПРИКАЗ НА СЛУЧАЈ: ПОСТ-COVID19 КОМПЛИКАЦИИ КАЈ ПАЦИЕНТКА СО ТЕШКА КЛИНИЧКА СЛИКА НА COVID19

Хатеме Џафери¹, Александар Јанкоски¹, Џевџес Шакири¹,
Марија Јакимова², Ирфан Исмаили³

¹ Поликлиника од примарна здравствена заштита Емергенца, Скопје, РСМ

² Специјалистичка ординација по ортопедија Орто плус пед, Скопје, РСМ

³ Универзитетска Клиника за пулмологија и алергологија, Скопје, РСМ

Коронавирусната болест 2019 (КОВИД-19) е болест на респираторниот тракт предизвикана од тежок акутен респираторен синдром коронавирус 2 (SARS-Cov-2), кој првпат се појави на 1 декември 2019 година во Вухан, Кина. Пандемијата беше прогласена од СЗО на 11 март 2020 година. Клиничките слики кај заразените пациенти значително варираа. Епидемиолошките студии сугерираат декалицата со коморбидни состојби, вклучувајќи дијабетес, хронични белодробни, инфламаторни и васкуларни заболувања се изложени на поголем ризик од негативни исходи на Ковид-19. Пациентка на 44 годишна возраст хоспитализирана во Оддел за интензивна нега во општа тешка состојба, тахикардична, тахипноична со хипосатурација. При прием поставена на вентилациона терапија, третирана со интравенска терапија рехиратациона, комбиниран антимикуробен третман, кортикостероидна терапија, антикоагулантна, антиагрегациона терапија, гастропротективна, хепатопротективна, диуретска, пробиотска и останата симптоматска, супституциона и витаминска терапија. После бти ден на хоспитализација развива знаци за длабока венска тромбоза. Дијагностички иследувања со комплетна хемостаза и артриски и венски Доплер на долни екстремитети. Третирана мултидисциплинарно во консултација со Васкуларен, Пластичен хирург и Трансфузиолог. По хоспитализацијата и прекин на антиромботична терапија развива знаци на алгичен синдром и отпнатост со парестезии на долните екстремитети во прилог на тромбофлебитис на површните вени на потколеницата. Третирана конзервативно до подобрување на општатат и локална состојба.

Клучни зборови: Ковид 19, пнеумонија, длабока венска тромбоза, тромбофлебитис

MATURE CYSTIC TERATOMA IN POSTMENOPAUSAL WOMEN: A CASE REPORT

Dimitar Georgiev¹, Bashkim Ismaili¹, Ana Kocevaska¹, Aleksandar Nakov¹

¹ Specialized Hospital for Gynecology and Obstetrics "Mother Teresa" - Skopje, Republic of North Macedonia

Introduction: Mature cystic teratoma is the most common type of ovarian germ cell tumor and includes tissues of ectodermal (skin, hair follicles, sebaceous glands), mesodermal (muscle, urinary) and endodermal origin (lung, gastrointestinal). It is most commonly seen in women younger than 40 years age and it is rare in postmenopausal women. We report a case of mature cystic teratoma unusually present in a postmenopausal woman at the age of 60 years.

Case report: 60-year-old woman, came in our hospital with abdominal pain and palpable pelvic mass. Large mass was detected on CT scan: A Tu formation above the uterus, 10x15 cm in diameter, with a thin wall and partial partitions, with pressure on the surrounding structures. There was not free fluid nor significantly increased IgI. Biochemical Tu markers were in referent ranges. We performed a total abdominal hysterectomy with bilateral adnexectomy and the histopathological report was: Left adnexa weighing 1023 grams consisting of a tube with dimensions 3.5x0.5cm and a cystically changed ovary with dimensions 11x13x12cm. On cross-section, the cyst was filled with sebaceous mass and hair, the wall was 2-3 mm thick, the luminal surface was smooth, in a part with a visible solid nodular part with a diameter of 4.5 cm, which had a structure of fatty tissue and harder cartilage tissue (Teratoma maturum cysticum ovarii). Microscopic analysis showed a cyst wall made of connective tissue, towards the lumen lined with keratinizing stratified squamous epithelium with numerous adnexa in the form of hair follicles, sweat and sebaceous glands. A cylindrical ciliated respiratory epithelium is visible in part, surrounded by lobules of seromucous glands, muscle bundles, mature cartilaginous tissue and fatty tissue. The postoperative course was uneventful.

Conclusions: Most of this tumors are unilateral and benign. Malignant transformation is detected in 0.17-2%. Risk factors for malignancy are: age over 45 years, tumor size ≥ 10 cm and rapid growth. The possibility of malignancy in women of postmenopausal age and in large teratomas should not be forgotten.

Key words: mature cystic teratoma, postmenopausal

INFEKSIONET URINARE TEK FEMIJËT

Visar Muca, Ferit Muca, Sherafedin Beba, Besa Shishko Aziri, Vjollca Beshiri, Drita Xhabiri, Zejnep Biljali

Spitali i pergjithshëm "dr,Ferid Murad"Gostivar
Reparti i Pediatriisë R. e Maqedonisë së veriut

Hyrje: Infeksionet urinare te femijët janë sëmundje të shpeshta duke u renditur në vendin e tretë pas atyre të rrugëve të fryëmarrjes dhe të traktit digjestiv. Në shumicën e rasteve infeksionet kalojnë nga poshtë lartë dmth shkatohen nga mikroorganizma që hyjnë në traktin urinarë nga uretra në fshikëz dhe drejtë pjesës së sipërme të traktit urinarë.Për dallim nga të rriturit, shenjat e infeksioneve të traktit urinarë, paraqiten mjaftë të larmishme e shpesh atipike. **Qëllimi:**Të vërtetohet incidenca e infeksioneve urinare te femijët në ambulatën Pediatrike në repartin e pediatriisë "Dr. Ferid Murad"Gostivar. **Metoda dhe materiali** i punes: Janë ekzaminu 6900 fëmije të kontrolluar në ambulatën e pediatriisë të moshes 0 der ne 15 vjeç gjatë vitit 2021. **Rezultatet:**Frekuenca e infeksioneve urinare në materialin tonë radhitet e treta pas infeksioneve të traktit respiratorë dhe atë digjestiv me 5% të rasteve. Sipas gjinisë më e shpeshtë ka qenë te vajzat me 56% pershkak se te vajzat uretra është më e shkurtë dhe më afër anusit.Shkaktari më i shpeshtë ishte E.Coli ne 89% të rasteve. **Diskutimi:** studimi ynë vërtetoi se infeksionet urinare në moshën fëminore janë sëmundje të shpeshta të shkaktuara nga bakteriet.Në moshën fëminore infeksionet urinare zhvillohen shpesh me shenja të përgjithshme,duke mbetur të pazbuluara për kohë të gjatë.Prandaj duhet të bëhet një analizë urine për të përjashtuar nëse eshte apo jo infektion urinarë. Në rastet e dyshimta për infektion urinarë edhe urinokulturë dhe antibiogram, hemogram, urea, kreatinin dhe mvarësishte nga rezultatet është realizu edhe ekografi e traktit urinarë. Terapija ka qenë sipas antibiogramit. Mjekimi i vonuar ose terapia joadekuate mundëson që të zmadhohen deri në katër herë dëmtimet e veshkave në raport me rastet kur mjekimi ka filluar në kohe. **Përfundimi:**Në bazë të rezultateve të fituara konkludojme;infeksionet urinare te femijët janë patologji e shpeshtë dhe nëse nuk diagnostikohen në kohë mund të shkaktojë pasoja të rënda sikur që janë piellonefriti, insuficiencë kronike të veshkëve, hipertension etj.Të gjithë fëmijët e posaçërisht te ato deri ne 2 vjeç që kanë temperaturë,patjetër të meret urina për ekzaminim mikroskoik dhe për urinokulturë.Nëse në sediment të urines ka numër të madh të leukociteve,nitrite positive dhe urinokulturë positive (me titer mbi 100.000/1 ml urine) vendos diagnosen e ITU dhe fillohet trajtimi sipas antibiogramit. Nëse leukocitet dhe nitrite janë negative fëmia nuk konsiderohet me ITU,ska nevoj të bëhet urinokulturë dhe duhet kërkuar një vatër tjetër infeksioni.

Fjalë kyc: infeksionet urinarë te fëmijët, urinokultura, E.coli

INFILTRACIONET PERIRADIKULARE-ILIOSAKRALE DHE KAUDALE

Blerim Zeqiri, Destan Haliti, Sulejman Hodai

HYRJE: Infiltracioni Periradikular - iliosakral dhe kaudal perfshine veprim mikroinvaziv ne shtyllen kurizore duke perfshire vertebrat nga regjioni lumbal deri tek regjioni koksigeal.

Qellimi: Qellimi i ketij punimi eshte: Te tregoje avantazhet ne trajtimin mikroinvaziv te dorzalgjive te regjionit lumbo-sakro-koksigeal si menyre e re qe ne Spitalin Klinik ne Tetove eshte vere ne perdorim ne vitin 2021.

Objektivat e studimit: Paraqitja e të dhënave për pacientët e infiltruar ne Spitalin Klinik ne Tetove si dhe informimi i mjekeve te te gjithë nivele duke filluar nga mjeket ame deri tek specialistet, se ky lloj mjekimi ka avantazhe dukshem me te mira se mjekimi me metodat e deri tanishme tabletare apo dhenia e terapise ampullare disa ditore apo edhe javore.

Te tregoje gjithashtu se pacientet e trajtuar me infiltracion PRT-ISG dhe Kaudal e marin trajtimin Brenda dites, vetem nje here nga nje deri ne kater infiltracioni ne te njeten procefare ne baze te diagnostikes paraprake, i pa dhimbshem dhe pacienti nuk qendron ne stacion (repart) per asnje moment pasi leshohet ne shtepi.

Trajtimi: Eshtë mikroinvaziv me age 22-24 G 13 cm ne nivele te ndryshme intervenimi nga (nivele lumbar deri ne koskigeum), ne pozicion PRON (I shtrire ne bark me proeksion maksimal te kurizit siper)

Rezultatet: rezultatet e infiltrimeve PRT – ISG dhe Kaudale jane perparesi e trajtimeve neper qendra te ndryshme sidomos kure behet fjale per pacientet te cilet duan te shmangin intervenimet kirurgjikale invazie, ne punimin tone jane te perfshire 32 pacient te trajtuar me keta metoda,

Fjale Kyce: Infiltracion, Mikroinvaziv, Dorzalgji.

СУПЕРФИЦИЈАЛЕН АНГИОМИКСОМ КАЈ 3-ГОДИШНО ЖЕНСКО ДЕТЕ - ПРИКАЗ НА СЛУЧАЈ

Розета Соколова¹, Радоје Симик², Лазар Тодоровиќ¹,
Њомза Љумани Бакији¹, Ирфан Ахмети³

¹ Универзитетска клиника за детска хирургија - Скопје, Република Северна
Македонија

² Институт за здравствена заштита на мајка и дете на Србија, Белград, Република
Србија

³ Универзитетска клиника за ендокринологија – Скопје, Република Северна
Македонија

Вовед. Ангиомиксомот за првпат е опишан во 1948 година од Stout, а суперфицијалниот ангиомиксом за првпат е опишан од Allen во 1988 година како ретка бенигна туморозна формација составена од миксоидна матриксна формација и бројни крвни садови. Ова лезија е генерално нодуларна со големина од 1 сантиметар (см) до 5 см, со локализација на глава, врат и предилекција за гениталната регија. После хирушкиот третман потребно е следење од генетичар педијатар за исклучување на Carney-евиот complex (мултипли кутани миксоми, мамарни миксоми, срцеви миксоми и ендокрини пореметувања). Потребно е додатно следење од детски хирург заради опасноста од локална рекуренција. Во светот се опишани рекуренции од 30% до 40% во првите две години по хирушката ексцизија. Не е објавено појава на малигнитет.

Приказ на случај. девојче на возраст од 2 години хоспитализирана поради туморозна формација на десната голема усна на вулвата со големина од 3 см во должина и широчина од 1.2 см. Која се појавила во тек на првата година без дополнителни симптоми. Со оперативен зафат е направена хирушка ексцизија и локална пластика под општа анестезија. Патохистолошкиот наод е во прилог на суперфицијален ангиомиксом во кој се опишуваат: присуство на многуслоен плочест епител под кој се наоѓа мултинодуларна пролиферација на стелести клетки и многу крвни садови“. Консултиран педијатар генетичар кој освен минимално зголемено ниво на естрогени хормони кои се следени и во опаѓање, се изјасни за уреден ендокринолошки наод. Детето е следено една година, без знаци за рецидив.

Заклучок. Суперфицијалниот ангиомиксом најчесто се јавува во средна возраст и е сосема редок во педијатриската популација. Во диференцијална дијагноза се вбројуваат: фокални кутани муцинози, миксоидни перифоликуларни фиброми, миксоидни неурофиброми, дермални нервни миксоми, миксоидни липосаркоми и Carney-ев complex. Патохистолошката анализа вклучува специфични хистохемиски и имунохистохемиски иследувања.

Клучни зборови: Суперфицијален ангиомиксом, бенигна формација, миксоиден тумор, педијатриски пациент.

RENDESIA E EKOGRAFISE ABDOMINALE NE PRAKTIKEN KLINIKE

Vjollca Beshiri¹, Katerina Ristoska², Arjeta Xheladini–Ismaili¹,
Zejnep Bilalli–Shuajibi¹, Besa Shishko–Aziri¹

¹Spitali I Përgjithshëm “Ferid Murad” – Reparti Pediatrik- Gostivar , Maqedoni

² PZU Nefroplux - Gostivar, Maqedoni

Hyrja: Ekografia abdominale ka rëndësi të madhe në fushën e imazherisë në përgjithësi dhe përdorimin e eko–diagnostikës në mjekësinë klinike në veçanti. Në sajë të përsosjes së aparaturave ultratingulli ka gjetur përdorim të gjërë për faktin se ai nuk shkakton trauma dhe nuk paraqet rrezik për të sëmurin dhe lejon ndjekjen e ecurisë së një numri të madh sëmundjesh. Me anë të ekografisë bëhet përshkrimi i anatomisë normale dhe proceset e ndryshme patologjike të abdomenit dhe traktit uro–gjenital me anë të ultratingullit. Diagnostika vizuale paraqet një të dhënë të rëndësishme në kontrollin klinik të pacientit. Ultratingulli duhet të jetë metodë e rendit të parë për dhënien e informacioneve klinike, për arsye se nuk ka rrezatim jonizues. **Qëllimi:** Me anë të këtij studimi retrospektiv kemi prezantuar rolin dhe numrin e ekografive abdominale për një periudhë të caktuar kohore, duke filluar prej vitit 2017– 2021 në Spitalin e Përgjithshëm “Ferid Murad”– ambulanca dhe Reparti Pediatrik. Qëllimi ynë ka qenë që të mundësojmë që me anë të këtyre informacioneve të diagnostikojmë sëmundje të caktuara dhe rrugën më të shkurt deri te mjekimi. **Materiali dhe Metoda:** Të dhënat janë realizuar nga ditaret ambulatorie dhe dokumentacioni i repartit pediatrik pranë kësaj qendre spitalore. Ekografia është kryer me ECHO- aparat SIUI-Apogee 2100 dhe sonde konvekse prej 5 MHz. **Rezultatet:** Nga të dhënat e dokumentuara gjithsejt në repartin pediatrik dhe ambulator gjatë periudhës 2017–2022 janë kryer 24550 kontrole mjekësore. Ekografi abdominale është kryer tek 550(22%) fëmijë prej të cilëve 367 (67%) femra dhe 183 (33%) meshkuj, te fëmijet e të dy gjinive, duke filluar prej grupmoshës 0-18 vjeç. Indikacionet kanë qenë si: screening–sonografi–agenezi e njëanshme e veshkës, hidronefroze kongjenitale; dhimbje abdominale të pashpjegueshme–apendisit akut, parazitët e zorrëve, rritje të nivelit të tr ansaminazave, kolecistit, kolelitijazë, cistë ekinokoku e mëlçisë ,cistë ekonokoku i lienit ,M. Crohn, hernie inguinale, obstipacion, ileus i zorrës së hollë; infeksionet urinare–sipas analizave laboratorike dhe mikrobiologjike; shkaqe tjera–afeksione gjinekologjike ose kanceri intraabdominal. Dhimbjet jospesifike të barkut që janë dhe shkaqe më i shpeshtë i dhimbjeve të barkut, nuk përbëjnë një diagnozë por është një entitet i vërtetë patologjik. Shumë publikime flasin për afeksione të ndryshme që japin dhimbje akute. Diagnoza e sëmundjeve është vënë në bazë të anamnezës, ekzaminimit fizik, të dhënave laboratorike, të dhënave mikrobiologjike si dhe rol kyç ekografia abdominale. Pas përcaktimit të afeksionit është analizuar qëndrimi terapeutik sipas etiologjisë. Për të bërë diagnozën dhe për të vendosur mbi qëndrimin terapeutik, duhet kërkuar me kujdes, me vëmendje, inteligjencë informacionet që kanë të bëjnë me rastin duke pyetur dhe ekzaminuar të sëmurin. Tek disa raste janë bërë investigime plotësuese ose janë udhëzuar për mjekim në instanca më të larta për diagnostikim dhe trajtim të mëturjeshëm–institucione terciare. Rezultatet janë paraqitur në mënyrë tabelare sipas gjinisë, moshës dhe patologjisë. Nga ky rezultat dalin disa pika të rëndësishme. Në fillim si diagnozë më e shpeshtë janë kolikat renale me predominim më shpesh te moshat 8-15 vjeçe. Në rradhë të dytë qëndrojnë dhimbjet jospesifike të barkut, pastaj infeksionet urinare dhe gjitha shkaqet tjera të paraqitura një

nga një sipas numrit të patologjive të diagnostikuara. Disa prej këtyre patologjive janë diagnostikuar saktësisht edhe nëpërmjet tomografisë kompjuterike dhe/ose rezonancës manjetike të organeve të caktuara.

Tab.nr. 1

Patologjia :	Gjinia:	Mosha :
Kolika renale -nr.total:150 (27.3%)	Meshkuj:83 (55.3%) ; Femra:67 (44.7%)	8-15 vjeç-më të shpeshta
Infeksione urinare -nr. total:229 (41.6%)	Meshkuj:63 (27.5%) ; Femra: 166 (72.5%)	6-12 vjeç-më të shpeshta
Shkaqe tjera -nr.total:60 (10.9%)	Meshkuj:5 (8.3%); Femra: 55 (91.7%)	4-12 vjeç-më të shpeshta
Parazitët e zorrëve -nr. total:50 (9.1%)	Meshkuj: 12 (24%); Femra:38 (76%)	3-9 vjeç-më të shpeshta
Obstipacion -nr.total:40 (7.3%)	Meshkuj: 6 (15%); Femra:34 (85%)	5-12 vjeç-më të shpeshta
Transaminaza të rritura-nr. total:2 (0.4%)	Mashkull:1 (50%); Femra:1 (50%)	6 dhe 8 vjeç
Apendisit akut -nr.total:8 (1.5%)	Meshkuj:3 (37.5%); Femra:5 (62.5%)	9-12 vjeç
Kolecistit akut -nr.total:2 (0.4%)	Meshkuj:1 (50%); Femra:1 (50%)	9 dhe 8 vjeç
Ileus i zorrës së hollë -nr. total:2 (0.4%)	Meshkuj:1 (50%); Femra:1 (50%)	2 dhe 3 vjeç
Hernie inguinale -nr. total:2 (0.4%)	Meshkuj:2 (100%)	8 dhe 10 vjeç
Agenezi e veshkës së majtë- nr.total:1 (0.2%)	Meshkuj:1 (100%)	12 vjeç-screening sonografi
Hidronefroze kongjenitale nr.total:1 (0.2%)	Meshkuj:1 (100%)	2 muaj
Ekinokoku i mëlçisë -nr.total:1 (0.2%)	Femra:1 (100%)	8 vjeç
Ekinokoku i lienit -nr. total:1 (0.2%)	Meshkuj:1 (100%)	10 vjeç
Kolelitiaza-nr.total :1 (0.2%)	Femra:1 (100%)	7 vjeç
Morbus Crohn-nr.total:1 (0.2%)	Meshkuj:1 (100%)	10 vjeç

Konkluzionet: Ekografia abdominale ka rol të rëndësishëm në praktikën klinike dhe urgjencat mjekësore në përcaktimin e dhimbjeve akute të barkut,në diagnostikimin e një numri të madh dhimbjesh abdominale si dhe në depistimin e një numri të madh sëmundjesh qofshin ato me shenja klinike apo si screening sonografi.Në qoftë se ne jemi në gjendje të vendosim diagnozën e secilit afeksion me anë të ekografisë abdominale do të arrijmë një precision diagnostik në të shumtën e rasteve.Ekografia abdominale si diagnostikë nuk është e rrezikshme për organizmin,nuk është metodë e shtrenjtë dhe kryhet shpejt dhe më e rëndësishmja arrijmë në diagnozë të saktë.

Fjalët kyçe: Ekografia abdominale;Screening-sonografia;Fëmijët

NDIKIMI I KOHËZGJATJES SË SËMUNDJES DHE LLOJIT TË TERAPISË NË KUALITETIN E JETËS SË PACIENTËVE ME DIABET MELLITUS TIP 2

B. Ismaili¹, N. Elezi¹, S. Janevska, R. Saiti

¹Universiteti i Tetovës, Fakulteti i Shkencave Mjekësore

Hyrje: Diabeti Mellitus është grup i çrregullimeve metabolike i karakterizuar me rritjen e nivelit të glukozës në gjak si pasojë e defektit në sekretimin e insulinës, veprimin të insulinës ose të djave sëbashku.

Qëllimi: Qëllimi kryesor i këtij punimi është vlerësimi i ndikimit të kohëzgjatjes së sëmundjes dhe llojit të terapisë në kualitetin e jetës së pacientëve me Diabet Mellitus Tip 2.

Materiali dhe metodat: Ky studim është i llojit cross-sectional i realizuar në pacientët me Diabet Mellitus Tip 2 (T2DM), banorë të përhershëm të Tetovës dhe rrethinës. Mostra prej 373 pjesëmarrësve është shkëputur nga numri i përgjithshëm i të sëmurëve me T2DM në këtë regjion. Nga këto, 214 janë femra (57.37%), kurse 159 janë të gjinisë mashkullore (42.63%). Ky studim është realizuar gjatë viteve 2019-2022. Për vlerësim të kualitetit të jetës (QoL) është përdorur pyetësori Diabetes D-39 Questionnaire i përkthyer dhe përshtatur për popullacionin tonë.

Rezultatet: Pas analizës së çdonjërës nga pyetjet për 5 domenet kryesore të pyetësorit D-39, rezultatet e mara nga 1 = nuk ka pasur aspak ndikim në QoL deri në 7 = ndikim të madh në QoL, u transformuan në shkallën prej 0 – 100. Rezultatet tona treguan se për $p < 0,05$ personat me kohëzgjatje të T2DM prej $>0 - \leq 3$ vjet domethënë $>3 - \leq 5$ vjet kanë QoL signifikant më të mirë krahasuar me ata tek të cilët sëmundja ka zgjatur $>5 - \leq 10$ vjet respektivisht >10 vjet. Signifikanca në dallimin e QoL ishte e shqyrtuar për të gjithë domenet D-39. Ndërkaq sipas llojit të terapisë, për $p < 0,05$ rezultatet treguan se se personat me T2DM që pranojnë terapi me insulinë dhe terapi të kombinuar kanë QoL signifikant më të keq krahasuar me ata që pranojnë terapi orale. Signifikanca në dallimin e QoL është e shqyrtuar për të gjithë pesë domenet e D-39.

Konkluzioni: Studimi ynë gjeti se sa më shumë kohë që pacientët jetojnë me diabet, kualiteti i jetës së tyre shkon duke rënë. Poashtu kalimi nga terapia orale në terapi insulinike ose të kombinuar në mënyrë signifikante ul kualitetin e përgjithshëm të jetës së pacientëve me T2DM.

Fjalë Kyçe: QoL, Diabetes Mellitus, Insulinë

VAKSINA ANTI-COVID-19 – ARRITJE DHE PRITSHMËRI HISTORIKE

Xheladin Çeka¹, Piro Paparisto¹, Ike Elezi², Vladimir Gurra², Dëshira Masufaj², Fanie Ciko², Alketa Mukavelati¹

¹Universiteti Mjekësor i Tiranës,

²Shërbimi Shëndetësor, Tiranë

Çdo vaksinë synon të zhvillojë imunitetin ndaj sëmundjes. Si rregull vaksinat kërkojnë vite për t'u realizuar. Deri më 31 dhjetor të vitit 2019 koha e zhvillimit të një vaccine ishte lëkundur nga 4 deri në 20 vjet, por puna paraprake gjatë viteve të fundit për përgatitjen e vaksinave kundër SARS-Cov1, MERS dhe imunoterapia kundër kancerit, lehtësuan përgatitjet e vaksinave anti COVID-19. Në më pak se 10 muaj, bota u njoh me aplikimin e të paktën 10 vaksinave, ndërsa sot janë testuar biologjikisht në njerëz mbi 59 të tilla. Vakcina Pfizer/BioNTech, ishte vakcina e parë e përgatitur dhe e miratuar për përdorim publik. E përgatitur me një teknologji të papërdorur më parë vakcina me ARNm nxit trupin të sintetizojë proteinën spike në mënyrë që të nxisë të njëjtën përgjigje immune sikur të ishte vetë virusi i plotë, që ka në sipërfaqe këtë proteinë. Vakcina është e sigurtë dhe 95% efektive thonë rregullatorët, duke hapur kështu rrugën për autorizimin urgjent. Gara për të prodhuar vaksinën e parë në botë anti Covid-19 nuk ishte vetëm çështje e shëndetit publik por gjithashtu një çështje e rivalitetit të ashpër gjeopolitik. Kreu i OBSH-së Tedria Adhanom Ghebreyesus në fjalën mbyllëse të Asamblesë vjetore të OBSH shprehej se: “vaksina duhet të jetë mjet kryesor për kontrollin e pandemisë dhe jemi të inkurajuar nga rezultatet paraprake të testeve kinike “. Ai tha gjithashtu se: “asnjëherë në histori nuk ka ndodhur që një vaksinë të zhvillohet kaq shpejt”. Von der Leyen dhe Charles Michel, presidenti i Këshillit Europian, nënvizuan që vendet anëtare kanë një dakordësi të plotë për instrumentet e ndihmës të vendeve me të ardhura mesatare dhe të ulta, në mënyrë që çdo vend të ketë mundësi aksesit tek vaksinat. Kjo do të ndodhë përmes rrjetit COVAX, ku bën pjesë edhe Shqipëria. Komiteti i vaksinimit të çdo vendi, përkatësisht dhe ai i vendit tonë, me një experience kolosale në fushën e vaksinimit ka nën kontroll çdo fazë të planifikimit, administrimit dhe realizimit të vaksinimit në Shqipëri.

Fjalët Kyçe: Vaksinim, Covid – 19, mRNA.

HIGH LEVELS OF MALONEDIALDEHYDE AND CASPASE-3 AS MAJOR OXIDATIVE STRESS MARKERS IN INFERTILE MEN, CAN BE DIMINISHED WITH APPROPRIATE ORAL INTAKE OF COMBINED ANTIOXIDANT FORMULA: ONE BLIND PLACEBO CONTROLLED TRIAL

Vegim Zhaku¹, Sheqibe Beadini^{1,2}, Vjosa Xhaferi¹, Maligona Rexhepi¹, Ardit Haliti¹, Drilon Miftari¹

¹ Department of Physiology, Faculty of Medical Sciences, University of Tetova

² Department of Biochemistry, Faculty of Medical Sciences, University of Tetova

Evaluation of important biochemical markers, which are the main indicator of oxidative stress in infertile men, are malondialdehyde (MDA) and caspase-3 (Cas-3). Increased levels of these two markers are associated with an increased incidence of male infertility with an idiopathic etiology.

Therefore, the purpose of this prospective interventional study is to identify the levels of these two markers in the seminal plasma of the infertile men, their correlation with spermic parameters and the effect of oral antioxidant therapy on these parameters after 6 months.

A total of 161 men were included in the study, of which 80 were in the intervention group and 81 were in the placebo group. To elaborate the sperm parameters, 1 ml of sperm was taken, while for the evaluation of the oxidative stress parameters, 1.5 ml were taken after centrifugation of the sample. The measurements were made at two times (before the therapy and after that, T0 and T6).

The statistical package SPSS ver.25 was used to analyze the data. Mean, standard deviation, interquartile ranges (from the 25th percentile to the 75th percentile) and non-parametric Wilcoxon signed-ranks test was used to compare the sperm parameters between the group of infertile men who would receive therapy and those who would be under the influence of placebo therapy, $p < 0.001$ was considered statistically significant.

There is a negative correlation between MDA levels and sperm concentration ($r = -0.22$), motility ($r = -0.17$) and morphology ($r = -0.59$). A negative correlation is also seen between the levels of Cas-3 and the aforementioned parameters. The values of the interquartile range in the group treated with antioxidants in the T0 and T6 phase of the analyzed parameters are as follows: concentration (T0=11.50 (8.75-14.00) in T6=31.00 (19.00-44.50); $p < 0.001$), motility (T0=34.50 (28.00-39.25) in T6=46.00 (41.75-54.00); $p < 0.001$), morphology (T0=43.00 (24.75-60.25) in T6=54.00 (38.00-65.50); $p = 0.0019$), MDA (T0=6.60 (5.50-7.09) in T6=3.12 (2.58-3.96); $p < 0.001$) Cas-3 (T0=4.14 (3.66-4.54) in T6=2.21 (1.89-2.84); $p < 0.001$). Whereas the group treated with placebo had no statistically significant changes.

It can be concluded that the combination of oral antioxidant therapy with all the constituent components has a positive impact on reducing oxidative stress biomarkers and improving sperm parameters in infertile men.

CONGENITAL ANOMALIES OF THE CORONARY ARTERIES - A DIAGNOSTIC APPROACH

Ramush Bejiqi, R. Retkoceri, A. Maloku, Aferdita Mustafa, R. Bejiqi, Sh. Dedinca, A. Batalli

Unit of Pediatrics Cardiology, Pediatrics Clinic, University Clinical Center of Kosovo, Prishtina, Kosovo

Introduction

Coronary artery anomalies (CAAs) are a diverse group of congenital disorders whose manifestations and pathophysiological mechanisms are highly variable. They may occur in isolation or in association with other congenital anomalies. Some authors prefer to categorize CAAs only as "major," "severe," "important," or "hemodynamically significant" anomalies versus "minor" ones. Our opinion is that the best classification was done from authors published in *Circulation* 2007 who concluded that a comprehensive and widely agreed-upon scheme to define and classify CAAs should initially consider all possible coronary anatomic variations independently from the clinical and hemodynamic repercussions of individual CAAs. This classification includes 4 major groups: anomalies of origination and course - origine, anomalies of intrinsic coronary arterial anatomy - course, anomalies of coronary termination and anomalous of anastomotic vessels - morpholgy. Diagnosis is based on clinical presentation, electrocardiogram, and echocardiographic examinations and in some cases cardiac catheterization.

Objective

Our objective was to present variant of coronary arteries anomalies, clinical manifestations, diagnostic approach, misdiagnosis and dilemmas for pediatric cardiologist which who meets with this very complicated and sometimes childish problem among cardiologists and cardiac surgeons. Prenatal diagnosis is very important because as early diagnosis and surgical repair are crucial for prognosis and complications. Also, presenting some cases we want to show difficulties and controversies in clinical presentation and diagnostic problems especially in countries with limited resources.

Key words: coronary artery anomalies, ALCAPA, ARCAPA, fetal echocardiography

ROLI I ECHOKARDIOGRAFISË NË ZBULIMIN DHE NDJEKJEN E PACIENTËVE ME KARDIOMIOPATI HIPERTROFIKE, DILATATIVE, ISKEMIKE, IDIOPATIKE, HIPERTENZIVE DHE TJERA

Neset Uzairi^{1,2}, Vlora Ameti³

¹ Reaparti internistik, Spitali klinik Tetovë, R.e Maqedonisë së Veriut

² FSHM Universiteti i Tetovës R.e Maqedonisë së Veriut

³ Laboratori biokimik-FSHM Universiteti i Tetovës, R e Maqedonisë së Veriut

Sëmundjet kardiovaskulare zënë vendin e parë në statistikat e vendeve perëndimore si shkaktarë i vdekjeve. Republika e Maqedonisë së veriut është gjithnjë e më afër trendeve Europiane për sa i takon morbiditetit dhe mortalitetit për shkak të këtyre sëmundjeve. Sëmundjet e arterieve coronare janë shkaku kryesorë i dhimbjes së fortë retrosternale që e karakterizon sindromën klinike të angina pectoris, që për bazë ka atherosclerozën e tyre, ku vjen deri te mungesa e gjakut dhe Oksigjenit në myocard për shkak të stenozës, okluzionit apo spazmës të po këtyre arterieve coronare, kemi iskemi të miokardit,

Faktorë shtesë për këto sëmundje janë dhe kardiomiopati, prolaps i valvulës mitrale, sëmundjet e Aortës, embolia dhe hipertensioni pulmonal, perikarditet, pleuritët, faktorët digestiv, anksoziteti dhe tjera.

Me termin kardiomiopati si sindromë klinike qofshin primare (idiopatike), apo sekondare (specifike)—klasifikimi etiologjik, ose dilatative, restriktive, hipertrofi ke-klasifikimi patofiziologjik nënkuptojmë çdo proces patologjik që sjell deri te çregullime klinike serioze të miokardit. Ehokardiografia një dhe dydimensionale me Dopler ekokardiografinë zë vend me rrëndësi në praktikën ambulatorë internistike në zbulimin e kardiomiopative qofshin ato të lindura apo të fituara.

Qëllimii punimit: Të dëshmohet roli dhe fuqia e echocardiografisë si metodë kyçe në vlerësimin, dijagnostikimin dhe ndjekjen e këtij lloji patologjie të sëmundjeve të zemrës, komplementariteti i këtyre metodave dhe përparësitë ndaj metodave tjera kardiologjike dhe korelacioni i tyre. Përvojat tona në repartet kardiologjike në muajt gusht, shtatorë të viteve 2013, 2014, 2015 në Klinikat Florens nightingale, Capa dhe CerahPasha të Stambolit në Turqi.

Materiali metodat dhe rezultatet:

Nga një numëri konsiderueshëm pacientësh ekstrasospitalorë që frerkventuan kabinetin echokardiografik pranë Klinikës interne në Tetovë si vijon: viti 2020 ...2284 pacient. viti 2021 ...3636 pt., (01.01-30.06 2022...2150 pacient), gjykimi ishte se në kohën e pandemisë së Covid -19 si dhe post Covid -19, gjendjet stresogjene, simptomatike e tjera është kërkuar kontrolë kardilogjike nga pacientët që e mbështesin edhe psikologët!

Te pacientët e hospitalizuar në repartin intenziv në periudhën 01.01.2020...deri 31.07.2022 për shkak të gjendjeve anginoze të cilët i udhëhoqëm edhe ate meshkuj 113 pacient me moshë mesatare 62.5 vj. dhe femra 48 paciente me moshë mesatare: 66.0 vjet dhe ku bëhej ekzaminimi fizik, rutina laboratorike, SE, Hemogram, testet biokimike në serum, funksioni i tëmthit dhe veshkëve, profilrkoagulorë, urea, Crfe

atinn cinase, Lactat dehidrogenase, elektrolitet, enzyzet kardiospecifike, Troponin, D-Dimer, CRP, ECG, EKG dinamike. Stres test coronarë.. Echocardiografia si metodë kryesore ku u dëshmuar të dhëna klinike objective për kardiomiopati të shoqëruara me komorbiditet si diabetes, Hipertension arterial dhe tjera nëmbi gjysmën e rasteve, kurse grupi tjetër me kardiopati iskemike e cila patologji u dëshmuar krahas ehokardiografisë me metoda invasive dhe koronarografi selective....që është kriterium për intervenime kirurgjike në zemër....vazhdon diskutimi në vijim.!

Fjalët kyçe: Ehokardiografia, kardiomiopati, hipertrofia, dilatacioni I zemrës, valvulopatia, hipertensioni

FEATURES OF TYPE 1 DIABETES MELLITUS IN PEDIATRIC POPULATION IN ALBANIA

Laurant Kollçaku, Agim Gjokopulli, Virtut Velmishi, Ermira Dervishi, Sonila Tomorri

Department of Pediatrics University Hospital Center "Mother Teresa", Tirana, Albania

Diabetes mellitus type 1 (T1D) which is the result of autoimmune destruction of insulin producing beta cells accounts for 5-10% of the total burden of diabetes mellitus and is the most common endocrine disease in pediatric population. DKA (hyperglycemia and ketoacidosis) is the second most common form of T1D presentation for the first time in children and adolescents.

This study represents a series of patients (cases) newly diagnosed with type 1 diabetes mellitus in the premises of the Endocrinology and Diabetes Service, at the University Hospital Center "Mother Teresa", Tirana (QSUT), during the period 2010-2014. Data for this study were collected prospectively using a standardized clinical record. Information was collected on a range of demographic and laboratory data

In this study there were included 152 children with type 1 diabetes mellitus (T1D). It can be noticed that the average age of the subjects at the time of diagnosis was 8.3 years $\pm$ 3.6 years. Most often, children with T1D belonged to the age group 5-9 years (40.1%), followed by the age group 10-14 years (39.5%) and 0-4 years (20.4%). On the other hand, almost half of the children with T1D were male (52%) and the rest were female (48%). Three-quarters of children with T1D lived in urban areas and 25% in rural areas. The prevalence of diabetic ketoacidosis (DKA) in diabetic children in our study was quite high, at 67.8%. The most common presentation symptoms of children with DKA were polyuria (100%), polydipsia (100%), weight loss (98.1%).

While the clinic of T1D pediatric patients affected by DKA in Albania is similar to international literature reports, the prevalence of DKA at the time of T1D diagnosis is relatively high among these children. Raising parental awareness can be a key point that can lead to early diagnosis and appropriate treatment of these patients, including DKA. Of course, increasing diagnostic and treatment capacity is an unquestionable need.

Keywords: pediatric population, epidemiology, diabetes mellitus 1, risk factors.

EVALUATION OF D-DIMER VALUES AND SOME RISK FACTORS FOR HYPERCOAGULABILITY IN PREGNANCY

Zoran Ilievski¹, Ana Kocevaska¹, Miki Filev², Dimitar Georgiev¹

¹ Specialized Hospital for Gynecology and Obstetrics "Mother Teresa" – Skopje

² University Clinic of TOARILUC – Skopje

Introduction: Pregnancy is associated with changes in the hemostasis system towards a hypercoagulable condition, elevation of coagulation markers and activation of fibrinolysis. Therefore, d-dimers rise above the reference value of 500 ng/ml during pregnancy. An increase in thrombotic risk occurs most often in pregnant women with cardiovascular risk factors (nicotinism, diabetes, hypertension and obesity), prolonged immobilisation, use of hormonal oral contraception before pregnancy or with pathological pregnancy factors (premature placental abruption, preeclampsia).

Objectives: To determine the mean value of d-dimers in the second and third trimester and to determine some risk factors for hypercoagulability in pregnancy.

Material and methods: The study involved 83 pregnant women between the ages of 25 and 40 years (40 in the second and 43 in third trimester). 5 ml of venous blood were collected and hemostasis and d-dimers were analyzed. Questionnaires were completed regarding carbohydrate disorders, hypertension, nicotinism, family history of venous thromboembolism in first degree relatives and body height and weight for calculation of body mass index.

Results: The mean value of d-dimers in the second trimester was 1410 ng/ml and 16% of this patients had a hypercoagulable condition with secondary activated fibrinolysis. The mean value of d-dimers in the third trimester was 1760 ng/ml, and 20% of patients had a hypercoagulability with secondary activated fibrinolysis. Gestational diabetes, hypertension and nicotinism were significantly more common in patients with a hypercoagulability.

Conclusion: We found that physiological pregnancy is accompanied by progressive increase in d-dimer levels. The interpretation of hemostasis findings and the need for anticoagulant therapy require an individual approach depending on the current condition and obstetric risk.

Key words: d-dimers, hemostasis, pregnancy, hypercoagulability

СКРИНИНГ НА ДЕЦА ОД ЕДНА ДО ЧЕТИРИ ГОДИНИ ВО ДОУ ВО ОПШТИНА КАРПОШ ВО 2018

ЗА СКРИНИНГ НА ВИД

А. Филева, А. Филева, М. Филев

Цел на трудот: Да се откријат 12 параметри за вид кај деца во возраст од 5-8 години во ДОУ во Општина Карпош заради превенција кај младата популација.

Материјали и методи: Со офталмоскоп кој дава 12 параметри кај видот се проверуваа сите основци од 1-4 одделение. Прегледот го извршуваа лица обучени за работа со офталмоскопи (специјализанти со специјализација за очни болести)

Резултати: Беа прегледани 2451 ученици. Отстапувања имаше кај 135 ученици со ново откриени проблеми со видот.

Заклучок: За да делуваме првенствено потребно е почесто правење прегледи кај оваа возраст на ученици како би спречиле подоцнежнo пореметување на видот.

МЕРЕЊЕ НА ГЛИКЕМИЈА КАЈ УЧЕНИЦИ ОД 1-4 ОДДЕЛЕНИЕ ЗАРАДИ ПРЕВЕНЦИЈА НА ДЕЦАТА ОД DIABETUS MELITUS ТИП 1

М. Филев, А. Филева, А. Коцевска, А. Филева

Цел на трудот: Детектирање и навремено откривање кај ученици дијабет тип 1 (јувенилен дијабет) како би навремено реагирале со терапија заради избегнување на несакани последични болести од повисокото ниво на шеќер во крвта, слепило, хронична бубрежна инсуфициенција и други болести. Учениците се од ДОУ од Општина Карпош.

Материјали и методи: Се зема капиларна крв (капка) и се поставува на трака која се внесува во апаратите за мерење на ниво на гликемија во крв. Учениците се гладни и тоа се прави наутро од 7:30 до 9:00 часот како не би добиле грешни резултати.

Резултати: Се прегледаа 2730 ученици, со покачено ниво на гликемија 8 ученици (3 ученици беа со инсулинска пумпа), а 5 од нив се новооткриени.

Заклучок: Откривање на дијабет тип 1 во рана фаза поради избегнување на компликации па и смрт.

SHTATZËNAT ME PRE-EKLAMPSI DHE CILA ËSHTË KOHA MË E PËRSHTATSHME E LINDJES

A. Islami, B. Dika, M. Nexhipi, N. Asani, Q. Lusiani, M. Limani, L. Mena
Spitali I Specializuar Gjinekologji dhe Obstetrikë "Nënë Tereza"- Cair, Shkup

Hyrje: pre-eklampsia është një çrregullim multisistemik i cili shoqërohet zakonisht me rritje të tensionit arterial dhe proteinuri dhe është njëri prej komplikacioneve më të shpeshta të shtatëzanisë. Pre-eklampsia e rëndë 1-2% të grave shtatëzëna. Në format e rënda ajo mund të dëmtojë heparin, veshkët, sistemin e koagulimit ose trurin e nënës si dhe placentën, dhe mund ketë probleme shumë serioze dhe përfundim fatal për gruan, për foshnjen dhe për të dytë. Për formën e lehtë të preeklampsisë rezultti zakonisht është i mirë.

Materiali dhe metodat: janë analizuar historitë e grave shtatëzëna me preeklampsi në spitalin tonë në periudhën 2 vjeçare 2020-2021. Preeklampsia zakonisht shfaqet para lindjes dhe i vetmi trajtim përfundimtar i njohur është përfundimi i shtatëzanisë. Nëse foshnja është ende e papjekur marrja e vendimit për momentin për të lindur mund të jetë i vështirë. Ai përfshin një baraspeshë midis rreziqeve të gruas për vazhdim të shtatëzanisë dhe rreziqeve të foshnjës prej lindjes së hershme. Në term ose afër tij dilema konsiston në faktin nëse duhet pritur fillimi spontan i aktivitetit të lindjes apo duhet induktuar lindja me rritje të rrezikut me indje operative.

Përfundimi: ky prezntim do të paraqes një audit të grave me preeklampsi, do të diskutojmë të dhënat nga studime të randomizuara, implikime praktike për kërkimet dhe veprimet në të ardhmen, pasi që preeklampsia ngelet problematika kryesore e morbiditetit dhe mortalitetit të grave shtatëzëna.

INFEKSIONET KONATALE- MEMBRANAT E PLASURA PARA KOHE NJËRI NGA SHKAQET KRYESORE TË PARAQITJES SË TYRE

L. Beqiri, A. Islami, D. Kapushevskaja, M. Nexhipi, B. Dika, N. Asani, Q. Lusiani
Spitali I Specializuar Gjinekologji dhe Obstetrikë "Nënë Tereza"- Cair, Shkup

Hyrje: Infeksionet konatale të porsalinduri mbeten njëri nga shkaqet më të rëndësishme të semundshmërisë dhe vdekshmërisë neonatale pavarësisht aplikimit të metodave të reja diagnostikuse dhe përdorimit të antibiotikëve të fuqishëm.

Qëllimi: të shihet incidenca e infeksioneve konagale të të porsalindurit në periudhën e fundit 3 vjeçare në spitalin tonë.

Materiali dhe metodat: materiali është marr nga baza e të dhënave të spitalit të specializuar për gjinekologji dhe obstetrikë "Nënë Tereza"-Cair, Shkup. Në periudhën 2019-2021 në spitalin tonë kanë lindur 11886 të porsalindur të gjallë. Nga ata 1467 apo 12.3% janë diagnostifikuar me infeksione konatale. Nga këto me vlera të larta të pcr-së në 48 orët e para ishin 76.14%, me leukocitozë me shumë se 25000 ishin 43%,

me manifestime të hershme klinike si Rhinitis connatalis ishin 367 apo 25.08%, me pyodermia connatalis ishin 105 apo 7.15% dhe me diagnozën Blepharoconjunctivitis ishin 653 ose 44.5%. Nga të gjithë këto 14.2% ishin të porsalindur të lindur nga nënat me membrana të plasura më shumë se 12 orë.

Përfundimi: nga materiali I analizuar qartë shihet se membranat e plasura para kohe ngelin njëri nga shkaqet kryesore të paraqitjes së infeksioneve connatalis të I porsalinduri në 48 orshin e parë të jetës, prandaj duhet përmisuar ndjkja e duhur, kujdesi, diagnostikimi dhe trajtimi prenatal I grave shtatzëna.

SFIDA TË REJA TË ETIKËS MJEKSORE- VËSHTRIM

Zana Mustafa¹, Azis K.Pollozhani^{1,2}, Shaban Mehemi^{1,3,4}

¹ Instituti i shëndetit publik i Republikës së Maqedonisë së Veriut

² Universiteti Nënë Tereza

³ Fakulteti i mjekësisë, Universiteti i "Shën Kirili dhe Metodi"

⁴ Klinika Universitare për kirurgjinë e fëmijëve

Etika është një sistem parimesh morale sipas të cilave veprimet njerëzore mund të gjykohen si të mira ose të këqija, të drejta ose të gabuara. Etika i ka fillet e veta që kur qeniet njerëzore filluan të reflektonin për mënyrën më të mirë për të jetuar. Bioetika (bio+etika), është degë e etikës që merret me studimin e sjelljes njerëzore në fushën e shkencës biomjekësore, me theks të veçantë në vlerat dhe parimet morale. Termi „ Bioetikë,, u përdor për herë të parë nga filozofi gjerman Fritz Jahr në vitin 1926 në artikullin "Shkenca e jetës dhe sjelljes.

Zhvillimi historik i bioetikës, në forma të ndryshme u trajtua nga orgnizata, asociacione dhe shoqata të ndryshme ndër vite ku Betimi i Hipokratit meret si baza themelore e bioetikës kurse një nga gurët themeltar të etikës moderne fillon me Codin e Nurenbergut.

Pandemia Covid-19 ishte sfida më serioze që sitemin shëndetësor nacional dhe atë global e vëndosi edhe para dilemave të shumta specifike etike. Të panjohurat, paparikushmërija e shkaktarit, përcjellja, preventiva dhe trajtimi të sëmurëve si dhe përhapja e shpejtë në shkallë globale, nxorri në sipërfaqe dobësitë e sistemeve shëndetësore duke sfiduar dhe relativizuar parimet themelore të etikës shëndetësore dhe të moralit individual të sejcilit punonjës shëndetësor dhe jo vetëm.

Në kushtet e një pandemie të paparashikueshme, në një sistem shëndetësor të pabalancuar ku shumë hallka të zinxhirit përgjegjës për sistemin shëndetësor lënë për të dëshiruar, klinikisti do ta ketë të vështirë që në një situatë të tillë të kompensojë dhe të mbajë përgjegjësi për të gjitha dobësitë të përcjella nga një sistem i tillë shëndetësor.

Fjalë kyçe: Bioetika, Pandemia Covid-19, Betimi i Hipokratit, sistemi shëndetësor

ABERACIONET E LIPOPROTEIN LIPAZËS TE PACIENTËT ME DËSHTIM KRONIK TË VESHKAVE

Lutfi Zylbeari¹, Gazmend Zylbeari¹, Zamira Bexheti¹, Art Zylbeari, Elita Masha

¹Univesiteti i Tetovës, Fakulteti i Shkencave Mjekësore-Tetovë, R.e M së Veriut Macedonia

Pacientët me Insuficiencë Renale Kronike (IRK) dhe ato me Insuficiencë Renale Kronike Terminale (IRKT) vuajnë nga dislipidemia uremike. Nga profili lipidik dominojnë përqëndrime më të larta të treglicerideve (TG) prej 30- 90%. Hipertrigliceridemia dominon për shkak të rritjes së saj në përbërjen dhe strukturën e VLDL,IDL, LDL-ch. Çrregullimet e metabolizmit të lipideve tek pacientët me IRK për herë të parë i ka dokumentuar Dr.Bright që në vitin 1827 te pacientët me IRKT.Pëveç çrregullimeve lipidike pacientët me IRKT manifestojnë edhe çrregullime të Lipoprotein lipazës (LPL) e cila ka rol kyç në katabolizmin e lipoproteinave të pasura me tregliceride (TG) dhe aktiviteti i saj është tejet i reduktuar (30-46%). Mekanizmi i saktë i aberacioneve të LPL te pacienët me IRKT dhe ato të trajtuar me HD kronike ende nuk është saktësishtë i njohur.Ppacientët me IRKT kan aktivitet dhe përqëndrime tejet të ulëta të LPL që manifestohet me paraqitjen e atreosklerozës (Ath) premature. Supozohet se aktiviteti i reduktuar i LPL është për shkak të grumbullimit të tepërt të toksinave uremike dhe metabolizmit të çrregulluar të lipoproteineve, katabolizmit të çrregulluar të Pre beta1HDL-ch dhe citokineve.Çrregullimet e profilit lipidik te pacientët me IRKT manifestohen me përqëndrime të zvogëluara të HDL-ch,LPL , dhe përqëndrime të larta të TG dhe LDL-ch. **QËLLIMI I PUNIMIT** : qëllimi i punimit ishte që të verifikojmë nivelin dhe aberacionet e LPL si dhe korrelacionin e tyre me profilin e lipideve te pacietët me IRK dhe IRKT.**MATERIALI DHE METODA:** Në studim kohort prospektiv, ishin të përfëshirë 150 (70 ishin të gjinisë femrore ndërsa 80 pacientë ishin të gjinisë mashkullore me IRKT para fillimit të trajtimit me HD kronike me një moshë mesatare identike prej:56,00±8,50 vjeçare.Te të gjithë pacientët u bë ekzaminimi laboratorik i profilit lipidik dhe LPL çdo tre muaj me tre matje konsektive. **ANALIZA STATISTIKORE:** metodat bazë statistikore që janë përdorur janë vlera mesatare aritmetike dhe devijacioni standard $X \pm SD$. Statistikat krahasuese dhe dallimet ndrëmjet vlerave të fituara nga parametrat lipidik dhe LPL u analizuan me testin e Studentit dhe,, Anonova Two-Factor".**KONKLUZIONI:** hipertregliceridemia te pacientët me IRKT paraqitet që në fazat e hershme të sëmundjes dhe ajo paraqet shkaktarin kryesor të proceseve aterogjenike dhe ateriosklerozës premature. Ekzaminimi i profilit lipidik dhe LPL te pacientët me IRK që në fazat fillestare mund dukshëm të kontribuojnë në ngadalësimin dhe parandalimin e progresit të shpejtë të Ath premature prandaj na preferojmë që përveç analizave me protokol nefrologjik ,ekzaminimi i profilit lipidik dhe LPL duhet të jetë hapi i pare në ekzaminimet e pacientëve me IRK.

Fjalë kyçe: Insuficienca renale Kronike Terminale (IRKT),Profili Lipidik dhe Lipoprotein Lipaza.

CREGULLIMET HEMATOPOETIKE POST COVID-19 TEK FËMIJTË

Sani Bajrami¹, Albulena Aliji¹, Emira Ademi¹, Azra Aliu¹

¹IPSH "DR SANI", Tetovë, R.e Maqedonisë së Veriut

¹Spitali Klinik Tetovë, R.e Maqedonisë së Veriut

¹UT, Fakulteti i Shkencave Mjekësore Tetovë, R.e Maqedonisë së Veriut

Koronavirusi njerëzor i zbuluar në vitin 2003, SARS-CoV, i cili shkakton sindromën e rëndë akute të frymëmarrjes (SARS), ka një patogjenezë unike sepse shkakton infeksione të traktit të sipërm dhe të poshtëm të frymëmarrjes.[1]. Sëmundjet infektive respiratore në fëmijëri janë paraqitje e shpeshtë dhe përfshinë rreth 70 % të morbiditetit të përgjithshëm në fëmijëri. Dhe pasojat me COVID-19 tek fëmijët janë te shumta si psh: hepatologjike, hematologjike, vaskulare, kardiake, etj. Anemia sideropenike është pasojë e mungesës së hekurit në organizëm (gjak). Karakterizohet me defekt të sintezës së hemoglobinës ku si rezultat zvogëlohet numri i eritrociteve dhe përqëndrimi të hemoglobinës. Hekuri është oligoelement që merr pjesë në shumë procese metabolike si: bartja e oksigjenit, metabolizmin e katekolaminave, sintezën e ARN, rregullatori i gjeneve etj.[2][3]. Nevoja për hekur është e rritur gjatë zhvillimit të fëmijës, në mënyrë që furnizimi i duhur i këtij minerali të jetë i rëndësishëm për të stimuluar një rritje të shëndetshme[4][5].

QËLLIMI: Të tregojë pasojat hematologjike post Covid -19 tek fëmijët.

MATERIALI DHE METODA: Studimi është prospektiv, i realizuar në IPSH "DR SANI" Tetovë, Spitalin Klinik Tetovë (Laboratori Klinik-Biokimik), në periudhën janar 2022-qershor 2022. u përfshinë 43 fëmijë të rezultuar COVID -19 pozitiv me rapid- test, PCR, është realizuar edhe hemogrami, Fe+++ në serum, CRP, radiografi e mushkërive. Grupi studimor përfshin 43 fëmijë me komplikacione post COVID -19, respektivisht dy javë pas kalimit të fazës aktive të infeksionit në 31 rast kemi paraqitje të anemisë feriprive,

REZULTATET: Me infeksion COVID-19 nga 43 raste gjithësejt kanë rezultuar me anemi feriprive 31 raste ose 72,09 %, në 12 ose 27,90 % të rasteve nuk kanë rezultuar me komplikacione sic është anemia feriprive .

DISKUTIMI DHE PËRFUNDIMI: Nga përvojat e deritanishme nga infeksionet e zakonshme respiratore anemia feriprive nuk ka qenë komplikacion post infektiv, por në rastin e infeksionit me COVID -19 paraqitja e anemisë feriprive në përqindje 72,09 % është një shenjë shumë shqetësuese për fëmijë të cilët janë në zhvillim e sipër psikomotor, njëkohësisht edhe sistemi imunitar i këtyre fëmijëve lë shumë për të dëshiruar. Ngelet për tu parë se si do jetë ecuria e rritjes dhe zhvillimit të mëtejshëm të tyre.

FJALË KYC:: anemia feriprive, COVID -19.

INFEKSIONET E TRAKTIT URINAR (ITU)-MJEKIMI

ART Zylbeari, Zamira Bexheti-Zylbeari, Gazmend Zylbeari, Elita Zylbeari-Masha

¹ Universiteti i Tetovës, Fakulteti i Shkencave Mjekësore-Tetovë, RMV

² Spitali Special për Nefrologjië dhe Hemodializs „Vita Medical Group”- Tetovë, RMV

Infeksioni i traktit urinar (ITU) është një ndër format më të shpeshta që paraqite pa marrë parasysh gjininë dhe moshën. Infeksionet e traktit urinar më së shpeshti përfshijnë gjininë femërore krahasuar me gjininë mashkullore. Mekanizmi i zhvillimit të infeksionit urinar si dhe pasqyra klinike nuk është gjithnjë e njëjtë te çdo individ, poashtu dhe prognoza mund të jenë shumë e ndryshueshme. Karakteristikë e përbashkët e të gjithë infeksioneve të traktit urinar është prezenca e lartë e bakterieve në urinë. Shkaktarët më të shpeshtë të infeksioneve urinare janë bakteriet Gram negative (gr -) të familjes enterobakteriale. Prej tyre më të shpeshta janë :Escherichia coli :74-80 %, klebsiella: 10-12 %, proteusi:10-15% etj. Bakteriet gr+ gjenden më rrallë dhe prej tyre shkaktarë më të shpeshtë janë: staphylococcus aureus, staphylococcus epidermidis, staphylococcus saprophyticus etj. Gjatë infeksionit të parë të traktit urinar, apo gjatë një përsëritjes një kohë të më vonshme te rreth 80 % të rasteve gjendet E.Coli, ndërsa proteus mirabilis në 10-15 % të rasteve dhe më rrallë klebsiella, piocianues etj. Në mjekimin e ITU rol të rëndësishëm ka edhe kohë zgjatja e mjekimit, për të cilën ekzistojnë mendime të ndryshme. Prej antibiotikëve që na përdoren gjatë ITU më i preferuar ishte ishte Norfloksacina (2x400 mg, mandej Ciprofloxacina, Perfloxacina, Trime-toprim-Sulfometoxazol-it (TMP-SMZ)(E.Coli është tejet e ndje-shme ndaj këtij bari. Infeksionet rekurente te një numër i pacientëve u trajtuan me kapsula Urovaxom prej 6 mg nga një kapsulë në ditë në mëngjez para ushqimit me kohëzgjatje prej 2-3 muaj.

Qëllimi i punimit: punimi kishte për qëllim që të zbulojë frekuencën, etiologjinë dhe mjekimin sa më adekuat të tyre të bazuara në bazë të analizave të fituara nga pëvoja jonë dy vjeçare.

Materiali dhe Metodat; Në hulumtim kohor-prospektiv ishin përfshirë gjithsejtë 200 pacientë (prej të cilëve : 100 ishin meshkuj dhe 100 ishin femra me ITU me moshë mesatare identike prej 37,00± 18,00 vjeçare për të dy gjinitë, të ndjekur në periudhë kohore prej 12 muajëve dhe të trajtuar në Spitalin Special për Nefrologji dhe Hemodializë „Vita Medical Group ” të Tetovës. Te të gjithë pacientët në fillim bëmë ekzaminimi laboratorik të urosedimentit dhe urinnokulturës me antibiogram para trajtimit dhe pas trajtimit. Diagnoza e ITU u përcaktuar në bazë të ekzaminimit laboratorik dhe urinnokulturës (ndërsa mjekimi në bazë të antibiogramës).

Rezultatet: në punimin tone si shkaktarë më të shpeshtë i ITU ishte E. Coli (me 70-80- % ndërsa prej shkaktarëve tjerë ishin te 8 % të rasteve tona paraqitej-proteusi, te 7 %, 5%-klebsiella, staphylococcus aureus te 4%. Në studimin tonë gjithashtu u vërejtë një dallim sinjifikant i paraqitjes së ITU krahasuar sipas gjinisë me $p < 0.0001$ (në favor të gjinisë femërore).

Përfundimi: nga ky punim mund të konkludojmë siç vijon: ITU janë një ndër infeksionet më të shpeshta dhe si shkaktar më i shpeshtë është E.Coli (mbi 76-80 %). ITU më shpeshë përfshinë gjininë femërore krahasuar me gjininë mashkullore dhe na preferojmë që trajtimi i tyre duhet të konsistoje me rezultatin e antibiogramës.

Fjalë kyç : Infeksionet e traktit urinar, trajtimi.

TRAJTIMI HIPERTENSIONIT ARTERIAL INTERDIALITIK TE PACIENTËT UREMIK TË TRAJTUAR ME HEMODIALIZË KRONIKE INTERMITENTE

Elita Masha, Lutfi Zylbeari^{1,2}, Gazmend Zylbeari¹, Zamira Bexheti¹,
Art Zylbeari

¹ Univesiteti i Tetovës, Fakulteti i Shkencave Mjekësore-Tetovë, R.e M së Veriut

² Spitali Klinik i Tetovës, R.e M së Veriut

Hipertensioni arterial interdialitik (> 140...180/90...110 mm Hg) edhe më tejë mbetet një faktorë riskant komplikmeve kardiovaskulare,insultit cerebrovaskular dhe vdekshmërisë së lartë te pacientët uremik të trajtuar me hemodializë (HD) kronike inermitetnte.HTA interdialitik te pacientët uremike është me nje prevalencë prej prej 65-80%. Nje numër i madh i studimeve prospektive kan verifikuar se HTA interdialitik është në korrelacion të lartë pozitiv me komplikimet cerebrovaskulare ,kardiovaskulare dhe mortalitetin e lartë.Trajtimi i HTA interdialitik te pacientët uremik të trajtuar me HD edhe përpos sugjerimeve të Fondacionit Ndërkombëtar të Nefrologjisë nuk ka ndonj preference dhe udhëzuaes të sigurtë, sepse çdo pacient uremik reagon në mënyrë të ndryshme ndaj terapisë. HTA interdialitik vështër mund të menaxhohet gjatë seancës së HD për shka të një numri të madh të faktorëve kontribues si :mbingarkesa voluminoze (3000-5000 ml brenda seancave të regjimit dialitik, aktivizimi i sistemit renin-angiotensin-aldosteron, aktivizimi i sistemit nervor simpatik,përdorimi i eritropoetinës, mbajtja e natriumit në organizëm (hiper-natriemia) etj. të cilët supozohet të jenë shkaktarë kryesor të HTA interdialitik.

QËLLIMI I PUNIMIT: qëllimi i këtij punimi ishte që të tregojmë përvojat tona në trajtimin e HTA interdialitik te pacientët uremik të trajtuar me HD intermitente të bazuar në njohuritë aktuale. **MATERIALET DHE METODAT:** në studim kohort prospektiv u përfshin 80 pacientë uremik (45 ishin meshkuj, 35 ishin femra me një moshë mesatare identike prej 57,80 ±16,50 vjeçare) të trajtua me HD bikarbonate tre herë në javë nga 4,5 orë mbi 24 muaj

REZULTATET: nga numri total i pacientëve (80) te 28 pacientë të gjinisë mashkullore dhe 20 të gjinisë femërore), HTA interdialitik nuk kishte mundësi që të kontrollohej dhe të normalizohej për shkak të mbingarkesës vulluminoze(ndërmjet seancave te HD sepse kishin mbingarkesë prej 3500-4500...5000 ml),mosrespektim dietetik,mos përdorim të rregullt të terapisë antihipetensive,shkurtimit të séances së HD, edhepse keto pacienta u tarjtuan me tretje adekuate të dializati (koncentracin te ulet te kalciumit dhe natri-umit) kjo gupë manifestuan simptome të shpeshta të krizës hipertensive dhe sëmundje kardiovaskulare.

PËRFUNDIMI:trajtimi i HTA interdialitik te pacientët uremik te trajtuar me HD kronike inetrmitente konsiston në respektimin e dietës hipoproteinemike(0,6-08 gr/ Kg proteina në ditët, mbingarkesa voluminoze brenda seancave të HD mos kaloje mbi 2000-2500 ml, reduktim të kripës në ushqim dhe përdorimi i rregulltë i terapisë antihypertensive (β -bllokuesë sepse përdorimi i tyre dukshëm ndikon në reduktimin e rrezikut të vdekshmërisë te jkjo grupë e pacientëve, ACE frenues, antihypertensive me veprim të gjatë si Atenololi dhe Lisinopril,Fusinopril,Perindopril,Lercanidipin) etj.

Fjalë kyçe: Hipertensioni interdialitik,uremia,Hemodializa.

URGJENCA KIRURGJIKALE NË REPARTIN E KIRURGJISË NË SPITALIN KLINIK NË TETOVË

Ilber Besimi^{1,2}, Bekim Ismaili², Nagip Rufati, Ilir Hasani, Florim Besimi¹

¹Spitali Klinik Tetovë

²Universtiteti I Tetovës, Fakulteti I shkencave Mjekësore

Prezantimi.

Specialiteti i veçantë i mjekësisë urgjente të kirurgjisë, i përcaktuar si i tillë nga nevojat e praktikës dhe që dallohet nga praktikat e tjera ambulatorie të mjekësisë që praktikohen në çdo mjedis dhe në çdo kohë. Urgjenca e kirurgjisë në departamentin e kirurgjisë po luan një rol gjithnjë e më të rëndësishëm në kujdesin e pacientëve veçanërisht e të moshuarve.

Qëllimi.

Vlerësimi i karakteristikave të pacientëve të paraqitur në urgjencën e Kirurgjisë në repartin e kirurgjisë së Tetovës gjatë vitit 2021.

Metodologjia.

Studimi është transversal retrospektiv ku të dhënat e para të pacientëve të shtruar në urgjencën e Kirurgjisë në departamentin e kirurgjisë nga janari deri në dhjetor 2021. Përfshihen pacientë të moshës mbi 10 vjeç. Të dhëna për moshën, gjininë, arsimin, vendbanimin, kohën e mbërritjes në urgjencën e Kirurgjisë në departamentin e kirurgjisë, llojin e problemit shëndetësor që është raportuar dhe barnat që janë përdorur ose mbledhur. Variablat kategorikë janë paraqitur në frekuencë dhe testi chi Square është përdorur për të analizuar çdo ndryshim në shpërndarjen e variablave në studim. Të dhënat u analizuan në SPSS 16.

Rezultatet.

Në studim janë përfshirë 1065 pacientë të cilët janë pranuar në shërbimin e urgjencës së Kirurgjisë në Spitalin klinik të Tetovës gjatë periudhës janar-dhjetor 2021 ku në shumicën e rasteve pacientët i përkasin grupmoshës mbi 60 vjeç dhe më pak të moshës 10-20 vjeç me vetëm 7,2 % të rasteve. Sipas gjinisë në 55,6% i përkasin gjinisë femërore më e përfaqësuar se ajo mashkullore dhe në katrorin chi statistikiqsh domethënëse ($p = 0,001$). Shumica e pacientëve janë paraqitur në prill në 18,8% të rasteve dhe më pak në shkurt në 13,6%, kjo diferencë është e konsiderueshme.

Me shfaqjen më të madhe të ndryshimeve në formën e një problemi shëndetësor, pacientët meshkuj mbi 60 vjeç janë me trauma të theksuara neurokirurgjikale, fraktura, dhimbje, krahasuar me pacientët femra të trajtuar në këtë periudhë, ku në këtë grupë dominon lëndimet me plagë dhe trauma të dorës.

Grupmosha 21-40 vjeç shpesh paraqitet me probleme traumatologjike dhe grupmosha 14-20 vjeç me aksidente trafiku me dëmtim traumatik ($p < 0,05$).

Konkluzione.

Mosha mbi 60 vjeç dhe femrat janë pacientë më të shpeshtë të urgjencës së kirurgjisë në departamentin e kirurgjisë. Lëndimet më të shpeshta janë plagët nga trauma dhe traumat e neurokirurgjikale, oraret e paraqitjes së pacientëve janë më të shpeshta pasdite dhe natën. Profili i pacientëve dhe modeli i paraqitjes duhet të merren parasysh në organizimin e urgjencës së kirurgjisë në departamentin e

kirurgjisë. Karakterizimi i përdorimit të tyre do të lehtësojë planifikimin për ofrimin e kujdesit më të përshtatshëm për nevojat komplekse shëndetësore të kësaj popullate veçanërisht në kirurgji dhe traumatologji.

Fjalë kyçe: Trauma, traumatologji, Kirurgji, urgjencë.

SAFE READING OF PAEDIATRIC ECG IN ACUTE ARRHYTHMIA PRESENTATION

Orhan Uzun

Paediatric arrhythmias are unpredictable, and their recognition is challenging owing to nonspecific symptoms in young children and even in adolescents. Feeding difficulty, failure to thrive, inconsolable cry, sleepiness, fatigue are the few symptoms in infants, and these can be more often associated with many respiratory and non-cardiac pathologies. Differentiation of arrhythmic conditions require clear and concise knowledge of normal and abnormal ECG patterns in infants and children. The progressive nature of heart rate and ECG changes in children at different ages must be taken into account when interpreting an ECG. In this talk I will go through the basics of practical ECG reading by demonstrating specific diagnostic normal and abnormal ECG patterns in all ages across the paediatric spectrum to make you feel safer and more confident.

TERAPIA GJENIKE – SHPRESË PËR ATROFINË SPINALE MUSKULARE

Abdurrahim Gërguri¹, Naim Zeka², Leonora Zogaj³, Haki Jashari³, Lumnije Islamaj³

¹Kolegji AAB, Fakulteti i Infermierisë, Prishtinë.

²Universiteti "H. Prishtina", Fakulteti i Mjekësisë, Prishtinë.

³QSKU e Kosovës, Klinika e Pediatriës, Prishinë.

Hyrje: Atrofia spinale muskulare është sëmundje neurodegenerative e rëndë, e lindur, progresive, që karakterizohet me humbje të alfa motoneuroneve të nervave kranialë dhe të palcës kurrizore. Këto motoneurone kontrollojnë aktivitetin e muskujve skeletorë (respirator, të ekstremiteteve, të folurit, qëllitjes) dhe degjenerimi i tyre çon në dobësi, atrofi dhe fascikulime të muskujve.

Sëmundja është pasojë e mutacionit të gjenit SMN1, i cili ndodhet në kromosomin e 5. Kromosomi i ndryshuar nuk ka mundësi të kodojë prodhimin e proteinës SMN e cila është qenësore për mbijetesën e neuroneve. Gjeni pasiv SMN2 nuk ka rëndësi për individët e shëndetshëm, por ka rëndësi klinike tek pacientët me ASM pasi tani ky gjen është përgjegjës i vetëm për prodhimin e proteinës SMN te personat e prekur. Funksionaliteti i gjenit SMN2 është i ulët, ai ka aftësi koduese për proteinën SMN vetëm 10-15%, sasi e pamjaftueshme për mbijetesën e neuroneve. Qeliza mund të ketë deri 8 kopje të SMN2, të cilat në mënyrë proporcionale e ulin rëndësinë e sëmundjes.

ASM është një sëmundje e rrallë që prek një në 6000 deri në 10000 fëmijë.

Ekzistojnë katër lloje kryesore të ASM:

Tipi 1 Werdnig-Hoffman (forma e rëndë klinike, më e shpeshta (deri 60%). Këta fëmijë nuk arrijnë të qëndrojnë ulur, shumica vdesin para vitit të dytë të jetës.

Tipi 2 (i ndërmjetëm) - Dubowitz: simptomat klinike zakonisht fillojnë pas moshës 6 mujore deri 18 muajshe. Këta fëmijë mund të qëndrojnë ulur por nuk arrijnë të ecin.

Tipi 3 (forma e lehtë) - Kugelbert-Welander: Simptomat shfaqen pas moshës 18 muajshe. Disa individë nuk manifestojnë shenja të sëmundjes deri në moshën fëmijërore.

Tipi 4: formë e rrallë, e të rriturve me ASM, simptomat zakonisht nuk shfaqen deri në mesin e viteve '30.

Atrofia spinale muskulare deri vonë (deri rreth viteve 2010) është trajtuar vetëm me terapi mbështetëse, nuk ka pasë Guidlin për menaxhimin e saj.

Në dhjetor të vitit 2016 fillon epoka e ndritshme e trajtimit të ASM, me terapi gjenike, Qellimi i terapise gjenike është rritja e prodhimit të proteinës SMN qoftë përmes ARN ose vektorëve.

FDA në fund të vitit 2016 aprovon nusinersenin për trajtimin e ASM tek fëmijët dhe të rriturit, i cili jepet intratekal çdo 4 muaj.

Preparati i dytë është Onasemnogene abeparovec, i cili jepet në menyre intravenoze.

Onasemnogene abeparovec funksionon duke siguruar një kopje të re të gjenit SMN1 për të koduar proteinën SMN.

Trajtimi me Onasemnogene duhet të shoqërohet me mbështetje të kortikosteroideve të paktën për dy muaj, me qëllim të mbrojtjes së mëlçisë nga rritja e enzimeve dhe nga zvogëlimi i trombociteve.

Onasemnogene abeparovec u miratua për herë të parë nga FDA në SHBA në vitin 2019 për trajtimin e fëmijëve më të vegjël se 2 vjeç. të diagnostikuar me ASM, të cilët kanë formën e rëndë klinike tipi 1 ose kanë më pak se 3 kopje të gjenit SMN2.

Në mars të vitit 2020, Onasemnogene u aprovua edhe në Europë.

Medikamenti ka kosto të lartë për trajtim, duke e bërë atë barin më të shtrenjtë në botë që nga viti 2019.

Shpresa e të sëmurëve nga ASM shihet tek preparati tjetër gjenik Risdiplami të prodhuar nga Roche, i cili u miratua nga FDA në SHBA në gusht të vitit 2020 për të trajtuar fëmijët dhe të rriturit prej lindjes e tutje tek të gjitha tipet e ASM. Risdiplami gjithashtu u miratua nga Komisioni Evropian në mars 2021 për pacientët e së njëjtës grupmoshë me një diagnozë klinike të SMA të tipit 1, 2, ose 3, ose që nuk shfaqin ende simptoma (parasimptomatike) por që mbajnë deri në katër kopje të gjenit SMN2.

Risdiplami është i disponueshëm në më shumë se 90 vende të botës.

Përparësia e Risdiplamit është se jepet në mënyrë orale, kalon barrieren hematoencefalike, shpërndahet në tërë trupin, e rrit shpejt përqendrimin e proteinës SMN, 12 javë pas marrjes kemi rritje mbi 2 herë të kësaj proteine.

Risdiplami jepet 1 herë oral pas ushqyerjes me gji ose me shujten e mengjesit.

Përfundimi: sot ASM mund të sherohet me terapinë gjenike. Deri tani rezultate më të mira ka treguar Risdiplami, i cili jepet lehtë, pa efekte anesore, ka kosto të ulët.

Fjalët kyçe: ASM, format klinike, terapia gjenike.

RESISTANCE PROFILE OF ESBL E.COLI IN COMMUNITY - ACQUIRED URINARY TRACT INFECTIONS

Blerta Mehmeti¹, Besim Zeqiri¹, Erjona Shaqiri¹, Daniela Jovanova¹, Marija Aleksovski¹, Naim Islami¹, Marko Kostovski², Ivana Miloshevska³, Kaltrina Mehmedi Veseli⁴

¹ Center of Public health, Skopje, North Macedonia

² Institute of Microbiology and Parasitology ,Skopje North Macedonia

³ Center for Public Health – Kumanovo

⁴ General Hospital- Kicevo

Background : Microorganisms responsible for urinary tract infections (UTIs) such as Escherichia coli and other Enterobacteriaceae have the ability to produce extended-spectrum β -lactamases (ESBL) which make urinary tract infection difficult to treat.

Aim: The aim of this study is to investigate the antimicrobial resistance profile of the ESBL producing E.coli from January - August 2022 in Center of Public Health – Skopje.

Methods and materials : Urine samples were inoculated in sheep blood agar and chromogenic media CPS agar. Vitek 2 compact automated method was used for identification of isolates in subspecies level and for antimicrobial susceptibility testing for positive cultures.

Results: From a total 7000 samples, 612(9%) were tasted by Vitek 2 compact automated method, out of which 97(15 %), were positive to ESBL E.coli and 1,38% from a total. ESBL E.coli results showed high resistance with third generation of Cephalosporines along with Ampicilin (96%), followed by Fluoroquinolones 57%, Co-trimoxazole 42,2% and Aminoglycosides 17,5%. Resistance to Nitrofurantoin and Fosfomycin was not identified.

Conclusion: ESBL E.coli is common in community acquired UTIs. The resistance in other antimicrobial groups decrease the possibility for treatment. Fosfomycin and Nitrofurantoin should be taken in consideration as a therapy of first line for treatment of UTIs.

Keywords: ESBL E.coli, antimicrobial resistance, UTIs